

Edward Szafrowski

Posoborowe prawodawstwo kościelne : 2. Konstytucja Apostolska "Regimini Ecclesiae universae" - o Kurii Rzymskiej

Prawo Kanoniczne : kwartalnik prawnohistoryczny 11/3-4, 255-302

1968

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Co zaś tym Naszym Pismem wydanym z własnej woli zostało zarządzone, to wszystko nakazujemy uważać za mające moc i zatwierdzenie, bez względu na jakiegokolwiek przeciwnie zarządzenia.

Dan w Rzymie, u św. Piotra, dnia 6 sierpnia 1967 roku, w święto Przemienienia P.N.J.Ch., piątego Naszego Pontyfikatu.

PAP. PAWEŁ VI

2

KONSTYTUCJA APOSTOLSKA
 „REGIMINI ECCLESIAE UNIVERSAE” — O KURII RZYMSKIEJ
 CONSTITUTIO APOSTOLICA
 DE CURIA ROMANA

AAS 59 (1967) 885—928

PAULUS EPISCOPUS

PAWEŁ BISKUP

**Servus Servorum Dei
 ad perpetuam rei memoriam**

**Sluga Sług Bożych
 na wieczną rzeczy pamiątkę**

REGIMINI ECCLESIAE UNIVERSAE Romani Pontifices, Beati Petri Successores,¹ pro temporum adiunctis et necessitatibus consulerent studuerunt, ascitis viris peritis qui sibi consilio et auxiliatrice opera praesto essent. Ad hoc quod attinet, in primis Presbyterium Urbis et S.R.E., Cardinalium Collegium, quod ex illo volentibus saeculis originem traxit, sunt memoranda. Paulatim etiam, ut notum est, ex Officio quod, ad expediendas Litteras Pontificias pertinens, saeculo IV

BISKUPI RZYMSCY, następcy św. Piotra,¹ podejmowali wysiłki w celu usprawnienia rządów Kościoła Powszechnego, stosownie do okoliczności czasów oraz potrzeb, dobierając doświadczonych mężów, którzy by służyli im radą i gotowi byli świadczyć pomoc. Mając to na uwadze, trzeba wspomnieć najpierw Duchowieństwo Rzymu i Kolegium Kardynalskie, które z niego wzięło swój początek. Powoli również — jak to wiadomo — z Urzędu, który zapoczątkował swoją działalność

¹ Cf. Conc. Vat. I. Sess. IV. dogm. *Pastor aeternus*, cap. 2: Denz. n. 3057; C.I.C., can. 218 § 1; Conc. Vat. II, Const. dogm. *Lumen gentium*, n. 18, AAS 57 — 1965) 21; Decr. *Christus Dominus*, n. 2, AAS 58 (1966) 673.

primum inchoatur, plura manarunt Officia; quibus accessit Auditorium, quod, saeculo XIII verum effectum Tribunal,² a Joanne XXII (1316—1334) perfectius est ordinatum.³ Augescente vero negotiorum magnitudine, Coetus seu Commissiones Purpuratorum Patrum, qui ad peculiare quaestiones pettractandas erant delecti, saeculo XVI Summo Pontifici efficaciore ratione adesse coeperunt; e quibus deinde Romanae Curiae Congregationes sunt ortae. Xysto V, Decessori Nostro, laudi cedit, quod in Constitutione *Immensa Aeterni Dei* die XXII mensis Ianuarii MDLXXXVIII edita,⁴ eiusmodi Sacra Consilia apto ordine disposuit et Romanae Curiae formam provide descripsit. Progrediente vero aetate factum est ut quaedam absolescerent, quaedam essent addenda, quaedam aliter componenda. Quod opus Decessor Noster Sanctus Pius X est aggressus, Constitutionem a verbis *Sapientis Consilio* incipientem die XIX mensis Iunii anno MCMVIII edendo,⁵ Cuius ordinationes, sagacis et sollertis illius Ecclesiae Pastoris perenne documentum, in Codicem Iuris Canonici, paucis mutatis, sunt receptae.

Non est diffidendum Romanae Curiae Officiales, quorum numerus saepe satis parvus fuit, Romanis Pontificibus et universae Ecclesiae egregiam operam navasse, maxime

w IV wieku, mając jako zadanie przygotowywanie pism papieskich, wyłoniły się liczne Urzędy. Do nich doszedł Urząd Sprawiedliwości, który stawszy się w XIII wieku prawdziwym Trybunałem,² został doskonale zorganizowany przez Jana XXII (1316—1334).³ Gdy wzrastała liczba spraw, w XVI w. w sposób skuteczny przyszły Papieżowi z pomocą, Zespoły czyli Komisje Ojców Purpuratów, które były powołane do rozpatrywania szczególnych spraw. Z nich to następnie powstały Kongregacje Kurii Rzymskiej. Jest zasługą Sykstusa V, Naszego Poprzednika, że Konstytucją „*Immensa Aeterni Dei*”, wydaną dnia 22 stycznia 1588 roku,⁴ zorganizował we właściwy sposób tego rodzaju Rady i określił roztropnie strukturę Kurii Rzymskiej. Z biegiem czasu pewne rzeczy przestały, niektóre należało dodać, pewne znowu inaczej zorganizować. Dzieła tego dokonał Poprzednik Nasz, św. Pius X, wydając dnia 29 czerwca 1908 roku Konstytucję, zaczynającą się od słów: „*Sapientis Consilio*”.⁵ Jej zarządzenia, będące wieczystym świadectwem bystrości i roztropności owego Pasterza Kościoła, zostały włączone z niewielkimi zmianami do Kodeksu Prawa Kanonicznego.

Nie da się zaprzeczyć, że Urzędnicy Kurii Rzymskiej, których liczba często była niewielka, świadczyli

² N. Del Re, *La Curia Romana, Lineamenti storico giuridici*, Roma 1962; p. 217—218.

³ Cf. *Bullarium Romanum*, Ed. Romana, T. III. P. II, p. 195 B. Constitutio Ratio Iuris, quae sine die nunc datur, in editionibus Romana Taurinensi Bullarii Romani sub anno 1326 pointur; attamen auctores recentiores, uti Michael Tangle (*Die Paepstlichen Kanzleiordnungen von 1200—1500*, Oeniponte 1894 p. 83 (et Emmanuel Cerchiarri (*Capellani Papae et Apostolicae Sedis auditores Causarum Sacri Palatii Apostolici seu Sacra Romana Rota ab origine ad diem usque 1870*, III, Romae 1919 p. 69), qui eam denuo excuderunt e codicibus, sub anno 1331 eandem ponunt.

⁴ Cf. *Bullarium Romanum*, Ed. Taurinensis, T. VIII p. 985—999.

⁵ Cf. AAS 1 (1909) 9—135.

ex quo Concilium Tridentinum christifidelium familiae novum tribuit vigorem.

Profecto non minima ex parte eorum merito contigit, ut auctoritas Apostolicae Sedis et Ecclesiae Catholicae magis in dies augeretur et nomem christianum per hos fere LX annos proxime praeteritos in totum terrarum orbem, praesertim in regionibus missionali opere excolendis, feliciter propagaretur.

Attamen ob celerrimum vitae hodiernae cursum et mutatas temporum nostrorum et ipsius Ecclesiae condiciones, visum est Romanam Curiam, egregia laude dignam propter eius studiosam observantiam, navitatem, industriam, probitatem, apta ratione accommodare, ita ut plane congruens et efficacissimum evadat veluti instrumentum eius, cui supremum magistrarii et regiminis munus est creditum. Iamvero non est qui ignoret, in tam veloci humanarum rerum progressionem, nuntia huc, quasi ad centrum, incredibili cum celeritate afferri, instrumenta communicationis socialis miris propecta esse incrementis, summam itinerum facilitatem non levi esse Episcopis commodo.

Ratio etiam, quemadmodum decet, habenda est optati Patrum Concilii Oecumenici Vaticani Secundi, quod hisce verbis est enuntiatum: „Dicasteria, quae quidem Romano Pontifici atque Ecclesiae Pastoribus eximum praebuerunt auxilium, novae ordinationi, necessitatibus temporum, regionum ac Rituum magis aptatae, subiciantur, praesertim quod spectat ad eorundem numerum, nomen, competentiam propriamque procedendi rationem, atque inter se laborum coordinatorem”.⁶

Viam autem qua exoptata Romanae Curiae Nostrae renovatio procedere debeat, non alia esse putamus quam eam, quae ipsius Insti-

wydatną pomoc Rzymskim Biskupom i Kościołowi powszechnemu, zwłaszcza od czasu, gdy Sobór Trydencki tchnął nowego ducha w rodzinę chrześcijańską.

Rzeczywiście nie małą z ich strony jest zasługą, że autorytet Stolicy Apostolskiej oraz Kościoła Katolickiego wzrastał coraz bardziej z dnia na dzień, a imię chrześcijańskie przez tych prawie 60 ostatnich lat zostało szczęśliwie rozgłoszone po całym świecie, zwłaszcza na terenach objętych pracą misyjną.

Jednakże z powodu niezwykle szybkiego tempa obecnego życia oraz zmiennych warunków współczesnych czasów i samego Kościoła okazało się, że Kurie Rzymską, godną niezwyklej pochwały ze względu na pilne przestrzeganie prawa, gorliwość, przedsiębiorczość i rzetelność — trzeba w odpowiedni sposób przystosować tak, by stała się w pełni odpowiednim i skutecznym narzędziem tego, któremu został powierzony najwyższy urząd nauczania i kierowania. Każdy dobrze wie, że w związku z tak szybkim postępem cywilizacji, tutaj — jak gdyby do centrum — docierają wiadomości z niezwykłą szybkością, że społeczne środki przekazywania myśli rozwinęły się w przedziwny sposób, że Biskupi mają niezwykle ułatwioną komunikację.

Tak jak wypada, należy także wziąć pod uwagę życzenie Ojców Powszechnego Soboru Watykańskiego Drugiego, wyrażone w tych oto słowach: „Dykasterie, które bezsprzecznie świadczyły ogromną pomoc Biskupowi Rzymskiemu i Pasterzom Kościoła winny być na nowo uporządkowane, z większym przystowaniem do wymagań czasów, krajów i obrządków, zwłaszcza gdy chodzi o ich liczbę, nazwy, uprawnienia, własny sposób postępowania oraz wzajemne uzgadnianie prac”.⁶

Sądzymy zaś, że nie ma innej dro-

⁶ Conc. Vat. II, Decr. Christus Dominus, n. 9, AAS 58 (1966) 576.

tutorum Ecclesiae renovationis propria esse cognoscitur. Etenim, ut alteram Concilii Vaticani Secundi sessionem die XXIX Septembris anno MCMLXIII aperientes declaramus: „renovatio ad quam Concilium spectat, neque praesentem Ecclesiae vitam subvertere dudenda est, neque eius traditiones inter-scindere, in iis quae sunt potissima et venerabilia, sed potius his ipsis traditionibus honorem habere, caducis et mendosis formis exutis, atque easdem sinceras feracesque efficere velle”.⁷

De necessitate quidem Romanae Curiae nullum dubium potest moveri. Quomodo enim valeret Summus Pontifex, tot tantisque laboribus distentus, ea solus perferre, sine adiutoribus, sine consiliariis, quae cum sollicitudine connectuntur omnium Ecclesiarum? Pari necessitate illa est servanda quoad primariam suam compagem necnon necessitudinem cum Romano Pontifice, utpote organicum instrumentum quod ipse adhibet in suprema potestate exercenda, quam „secundum Christi ipsius institutionem... in universam Ecclesiam obtinet”.⁸ Ideo, retinendos esse censemus, licet in pluribus renovandos, tres praecipuos Dicasteriorum ordines, nempe Sacrarum Congregationum, Tribunalium et Officiorum, adiunctis vero Secretariatibus certa et firma ratione conditis.

Sacrorum Dicasteriorum numerus, etsi quibusdam suppressis, augetur institutione Consilii de laicis, Secretariatuum, Generalis Ecclesiae Rationarii seu Officii, ut aiunt, „statisticae. Magni momenti, ex qua optimos expectamus fructus, inducitur est innovatio Apostolicis Litte-

gi, którą winna pójść pożądana reforma Naszej Kurii Rzymskiej, jaką, którą uznaje się za właściwą do odnowy Instytutów samego Kościoła. Oświadczyliśmy mianowicie, otwierając w dniu 29 września 1963 roku drugą sesję Soboru Watykańskiego Drugiego: „Odnowa, której zadaniem jest Sobór nie powinna zdążać ani do spowodowania przewrotu w obecnym życiu Kościoła, ani nie powinna zrywać z jego tradycjami w tym wszystkim, co jest najlepsze i czcigodne, lecz raczej powinna odnieść się do tych tradycji z szacunkiem, odrzucając formy błędne i przestarzałe oraz pragnąc je uczynić nieskazonymi i obfitującymi”.⁷

Nie ulega żadnej wątpliwości konieczność Kurii Rzymskiej. W jaki bowiem sposób mógłby Papież zaabsorbować tyloma i tak wielkimi pracami, łączącymi się z troską o wszystkie Kościoły, sam je załatwić bez pomocników, bez doradców. Ta sama konieczność domaga się zachowania jej zarówno co do pierwotnej struktury, jak co do związania z Rzymskim Biskupem, jako mianowicie właściwego narzędzia, którym posługuje się On w wykonaniu najwyższej władzy, jaką „zgodnie z ustanowieniem samego Chrystusa... otrzymuje w stosunku do całego Kościoła”.⁸ Sądziemy przeto, że należy zatrzymać — choć w wielu rzeczach odnowione — trzy zasadnicze grupy Dykasteriów, a mianowicie: Kongregacje, Trybunały i Urzędy, dołączając zorganizowane odpowiednio Sekretariaty.

Liczba Dykasteriów, chociaż niektóre zostaną zniesione, powiększy się z racji powołania (ustanowie-

⁷ Paulus VI, Alloc. habita in altera Concilii Vaticani II Sessione, 29 sept. 1963 AAS 55 (1963) 851.

⁸ Conc. Vatic. I, Sess. IV, Const. dogm. *Pastor aeternus*, cap. 2 (Denz. n. 3057).

ris *Pro comperto sane* motu proprio die VI mensis Augusti MCMLXVII datis, quibus quidam Episcopi dioecesani, uti Membra, singulis Sacris Congregationibus assignantur; itemque ad mutuas rationes inter Sacras Congregationes ordinandas et fovendas constituere volumus, ut tum negotia mixtae competentiae, quae dicuntur, communi consilio pertractarentur, tum facta convocazione per Cardinalem Secretarium Status, omnes Cardinales Dicasteriis praepositi munera et opera mutuo ordine nexuque componerent.

Insuper quo aptius prospiciatur curae rerum Ecclesiae per totum orbem terrarum diffusae, eos, qui Apostolicae Sedi in illa regenda adsint, undique gentium placet advocari, idque ex more institutoque Romanorum Pontificum. Singulares autem animi dotes, quae in eiusdem Curiae administris spectatae virtutis viris priore aetate refulerunt, his et futuris temporibus iisque magis resplendeant oportet: eniteat in iis germana pietas vitaeque integritas; suae utilitatis immemores, uni Ecclesiae ac fidelium bono ardenti studeant amore, eos non inflectat favor; non muneris vel personae corrumpat acceptio; gravitatis rerum sibi mandatarum conscii, recogitent opus suum in christianae communitatis commodum aut detrimentum vertere posse; vi ingenii consiliique praediti, diligentes sint officii et navitate insignes, in doctrina et re pastoralis affatim versati, quos investigando vel experiendo collegerint proferant fructus.

Huc accedit, ut Congregationum Praepositi et Membra, sive Cardinales sive Episcopi, et Consultores in posterum nonnisi ad quinque-annium assumantur, licet eiusmodi munus iis possit Summi Pontificis iudicio prorogari.

Eadem de causa expedire visum est ut Cardinales qui Dicasteriis Romanae Curiae praeficiuntur, a munere suo discedant, cum Sum-

nia) Rady Świeckich, Sekretariatów, Głównego Urzędu Statystycznego Kościoła. Niezwykle ważnym momentem, z czego spodziewamy się wspaniałych owoców, jest nowość wprowadzona przez Pismo Papieskie „*Pro comperto sane*”, wydane z własnej woli dnia 6 sierpnia 1967 roku, którym przydziela się do poszczególnych Kongregacji w charakterze członków niektórych Biskupów diecezjalnych. Tak samo celem uporządkowania i ułożenia powiązań pomiędzy Kongregacjami zarządziliśmy, ażeby zarówno sprawy tzw. mieszanej kompetencji były rozpatrywane po wspólnym porozumieniu się, jak również, by po zwołaniu przez Kardynała Sekretarza Stanu wszystkich Kardynałów, Przewodniczących Dykasteryj, funkcje i prace były układane we wzajemnym porządku i powiązaniu.

Ażeby lepiej zaradzić trosce o sprawę Kościoła rozprzestrzenionego po całej kuli ziemskiej, wypada ze wszystkich narodów powoływać i to na podstawie prawa i postanowienia Rzymskich Biskupów — tych, którzy by służyli Stolicy Apostolskiej pomocą w kierowaniu nim. Potrzeba zaś, aby szczególne przymioty charakteru, jakie w pracownikach tejże Kurii, mężach niezwyklej cnoty, ujawniły się w poprzednim okresie, jeszcze bardziej jaśniały w nich obecnie i w przyszłości: niech się wyróżniają autentyczną pobożnością i nieskazitelną życiową, nie pamiętając o własnej korzyści, niech kierują się wyłącznie gorliwym umiłowaniem dobra Kościoła i wiernych; niech nie ulegają pochlebstwu; niech ich nie skaża wzgląd na urząd lub osobę. Mając świadomość ważności powierzonych sobie spraw niech zastanawiają się nad tym, że ich dzieło może stać się pożyteczne lub szkodliwe dla chrześcijańskiej społeczności. Wyposażeni w moc charakteru i roztropności, niech miłują swoje zajęcia i odznaczają się gorliwo-

mus Pontifex morte corripitur; qua lege eximuntur Cardinalis Vicarius Generalis in Urbe, Camerarius, Paenitentarius Maior, qui ordinaria negotia, ad Summum Pontificem non referenda, pergunt expedire; quae autem ad eundem Pontificem referenda essent, Sacro Cardinalium Collegio proponant.

Ad ipsos laicos animum convertentibus valde prodesse visum est Nobis eorum consilio uti, quoties subiecta materia id requirat suadeatque.

Administrandae autem iustitiae ministerio opportunis legibus prospicere statuimus, sive quod pertinet ad Sacram Romanam Rotam, cuius potestatem seu competentiam extendimus in omnes causas ad Sanctam Sedem rite delatas seu deferendas de nullitate matrimonii; sive quod spectat ad Signaturam Apostolicam, cui non modo integrum confirmamus invigilandi munus itemque constituendi, necessitate postulante, nova Tribunalia Regionalia vel Interregionalia, quemadmodum multis iam in regionibus providentissime actum est; verum etiam novam addimus competentiam circa contentiones ortas ex actu potestatis administrativae ecclesiasticae, firmis limitationibus suo loco statutis.

Ad Officia quod attinet, Apostolicam Cancellariam ita ordinare placuit, ut unicum Officium Apostolicis Litteris expediendis efficiatur.

Ob auctas autem recentioribus temporibus necessitates novum condere censuimus Officium quod munus obtineat invigilandi ut bona immobilia et mobilia, quae Apostolica Sedes possidet, prudenter administrantur, necnon partes impleat officii censorii recognoscendis relictibus et sumptibus eiusdem Apostolicae Sedis, Volumus praeterea, ut eidem Officio munus concedatur invigilandi cunctis Administrationibus Apostolicae Sedis, non excepta Administratione Praefecturae Civitatis Vaticanae, eas apto nexu

scia, a w sposób nieprzeciętny zorientowani w nauce i duszpasterstwie niech wydają owoce, które zebrali przez poszukiwanie i doświadczenie.

A ponadto Przewodniczący Kongregacji i Członkowie, czy to Kardynałowie, czy Biskupi oraz Konsultorzy będą mianowani w przyszłości, na okres pięcioletni, chociaż piastowanie tej funkcji może być im przedłużone według uznania Papieża.

Dla tej samej przyczyny wydało się słusznym postanowić, by Kardynałowie, którzy przewodniczą Dykasteriom Kurii Rzymskiej ustępowali ze swego urzędu z chwilą śmierci Papieża. Od tego prawa wyjmuje się: Kardynała Wikariusza Generalnego Miasta, Kamerlinga i Wielkiego Penitencjarza, którzy mogą załatwiać zwyczajne sprawy, jakich nie powinno się przedstawiać Papieżowi. Te zaś, które winny być przedstawione Papieżowi, mają przedłożyć Kolegium Kardynałów.

Zwracając Naszą myśl ku święckim wydało Nam się bardzo pożytecznym, by korzystać z ich pomocy, ilekroć przedstawiona sprawa domagałaby się tego lub radziła.

Wykonywaniu zaś sprawiedliwości postanowiliśmy zaradzić przez wydanie odpowiednich zarządzeń, czy to co do Roty Rzymskiej, której władzę czyli kompetencję rozszerzyliśmy na wszystkie sprawy dotyczące nieważności małżeństwa, prawnie przekazane czyli skierowane do Stolicy Świętej; czy to co do Sygnatury Apostolskiej, której nie tylko potwierdzamy nie naruszone zadania czuwania oraz ustanowienia — gdy się domaga konieczność — nowych Trybunałów Regionalnych lub Międzyregionalnych jak to już w sposób najbardziej słuszny zostało dokonane w wielu krajach — lecz także przyznajemy nową kompetencję odnośnie sporów powstałych na tle wykonywania władzy administracji kościel-

componendo et si casus ferat, recognoscendo.

Itaque, in consilium adhibitis pluribus S.R.E. Cardinalibus aliisque viris peritis, circa Romanam Curiam haec, quae sequuntur, signillatim statuimus atque decernimus.

nej, zachowując w mocy ograniczenia określone w swoim miejscu.

Gdy chodzi o Urzędy, to wydało się słusznym tak zorganizować Kancelarię Apostolską, aby powstał jeden tylko Urząd dla przygotowywania Pism Papieskich.

Z powodu zaś zwiększenia się w dzisiejszych czasach potrzeb, postanowiliśmy powołać nowy Urząd, który by otrzymał funkcję czuwania nad właściwą administracją dóbr nieruchomości i ruchomych, posiadanych przez Stolicę Apostolską, jak również wypełniał obowiązki kontroli w rozpatrywaniu przychodów i rozchodów tejże Stolicy Apostolskiej. Chcemy ponadto by temu Urzędowi było zlecone zadanie czuwania nad wszystkimi administracjami Stolicy Apostolskiej, nie wyłączając Administracji Państwa Watykańskiego, przez koordynowanie odpowiednio ich działalności oraz gdy zajdzie potrzeba przez korygowanie.

Zasięgnawszy przeto zdania wielu Kardynałów, jak również innych rzeczoznawców, odnośnie do Kurii Rzymskiej, szczegółowo postanawiamy i zarządzamy, co następuje.

I

NORMAE GENERALES

ZASADY OGÓLNE

Caput I

Rozdział I

Normae Constitutivae

Normy ustanawiające

1. § 1. Curia Romana, qua Summus Pontifex negotia Ecclesiae universae expedire solet,⁹ constat Congregationibus, Tribunalibus, Officiis et Secretariatibus..

1. § 1. Kuria Rzymska, przy pomocy której zwykły Papież załatwiać sprawy Kościoła powszechnego,⁹ składa się z Kongregacji, Trybunałów, Urzędów i Sekretariatów.

§ 2. Congregationes sunt inter se iuridice pares.

§ 2. Kongregacje są prawnie między sobą równe.

§ 3. Conflictus competentiae, si qui oriuntur, Signaturae Apostolicae subiciantur.

§ 3. Gdyby powstały jakieś konflikty co do kompetencji, przekazuje się je Sygnaturze Apostolskiej.

⁹ Can. 7 C.I.C.

2. § 1. Congregationes coalescunt ex Cardinalibus, quos Summus Pontifex ascribendos censuerit.

§ 2. Firmis ordinariis coetibus Patrum Cardinalium, ad pertractandas res maioris momenti et naturam principii generalis habentes, Congregationibus Plenariis intersunt, tamquam earumdem Membra, Episcopi dioecesani nominati a Summo Pontifice.

Convocatio Episcoporum fieri debet ad normam Litterarum Apostolicarum *Pro comperto sane* Motu Proprio datarum die 6 augustii 1967.

Quod attinet ad S. Congregationem pro Religiosis servetur praescriptum peculiare in eodem Motu Proprio statutum sub. n. V; quod ad S. Congregationem pro Gentium Evangelizatione, seu de Propaganda Fide, spectat valent normae statutae sub n. 83, §§ 2—3 huius Constitutionis.

§ 3. Congregationibus praeest et eas dirigit Cardinalis Praefectus.

§ 4. Cardinali Praefecto adiutricem operam praestant Secretarius, electus a Summo Pontifice, necnon Subsecretarius, etiam a Summo Pontifice nominatus, aliique Officiales.

§ 5. Cardinales qua Membra Congregationis, itemque Congregationum Secretarii nominantur ad quinquennium et possunt confirmari. Indigent autem confirmatione advenientis novi Summi Pontificis, exactis ab electione tribus mensibus.

Ii vero omnes de quibus in superiore § 2 ad quinquennium nominantur, iuxta praescriptum editum in comm. Motu Proprio diei 6 augusti 1967 sub n. VI.

3. Officiales seliguntur ex variis gentibus inter eos qui vere periti sint et experientia pastoralis praediti.

4. Electi ad aliquod officium non possunt sibi vindicare ius ascendendi ad superius.

5. § 1. Im omnibus Dicasteriis adsumunt Consultores, a Summo Ponti-

2. § 1. Kongregacje składają się z Kardynałów wyznaczonych przez Ojca św.

§ 2. Zachowując zwykłe zebrania Kardynałów, dla rozpatrzenia ważniejszych spraw, mających charakter ogólnej zasady, w Posiedzeniach Plenarnych biorą udział jako ich Członkowie Biskupi diecezjalni mianowani przez Papieża.

Zwołanie Biskupów winno się dokonać zgodnie z normą Pisma Apostolskiego „*Pro comperto sane*”, wydanego z własnej woli dnia 6 sierpnia 1967 r.

Gdy chodzi o Kongregację Zakonników, należy zachować przepis specjalny, ustanowiony w tymże Motu proprio pod n. V; co zaś dotyczy Kongregacji Ewangelizowania Narodów, czyli Rozkrzewiania Wiary obowiązują przepisy wydane w n. 83, §§ 2—3 też Konstytucji.

§ 3. Kongregacjom przewodniczy i kieruje nimi Kardynał Prefekt.

§ 4. Kardynałowi Prefektowi świadczą pomoc: Sekretarz wybrany przez Papieża, jak również Podsekretarz, także mianowany przez Ojca św. oraz inni Urzędnicy.

§ 5. Kardynałowie jako Członkowie Kongregacji oraz Sekretarze Kongregacji mianowani są na pięciolecie i mogą być (ponownie) zatwierdzani. Potrzebują jednak zatwierdzenia nowego Papieża, w ciągu trzech miesięcy od wyboru.

Wszyscy zaś, o których mowa we wspomnianym wyżej § 2 są mianowani na pięciolecie, zgodnie z przepisem wydanym we wspomn. Motu Proprio z dnia 6 sierpnia 1967 r., w n. VI.

3. Urzędników wybiera się z różnych narodów spośród tych, którzy są rzeczywiście biegli i odznaczają się doświadczeniem duszpasterskim.

4. Wybrani na jakiś urząd nie mogą uzyskać prawa do awansu.

5. § 1. We wszystkich Dykasteriach są Konsultorzy mianowani przez Papieża na pięciolecie z różnych części świata tak spośród Biskupów rezydencjalnych lub tytu-

fice ad quinquennium electi ex universo orbe terrarum, tum inter Episcopos residentiales vel titulares, tum inter clericos dioecesanos vel religiosos vere peritos, prudentia et usu rerum comprobatos, necnon, si materia alicui Dicasterio subiecta id suadeat, inter laicos virtute, scientia, experientia praestantes, praesertim ex magistris studiorum Universitatum.

§ 2. Consultores possunt confirmari ad aliud quinquennium.

§ 3. Consultatio haberi potest tum per scripta vota, Romam mittenda, tum in coetibus pro opportunitate cogendis.

§ 4. Pro negotiorum varietate praeterea Consultores audiuntur, quorum consilium necessarium vel opportunum visum fuerit.

§ 5. In singulis casibus alii ad consulendum vocari possunt qui, licet in Consultorum numero non relati, peculiari peritia rei pertractandae, commendentur.

6. In quovis Dicasterio colligantur notitiae rationales, transmittendae Generali Ecclesiae Rationario.

7. Quaestiones quae iudicialiter sunt cognoscendae, remitti debent ad competentia tribunalia.

8. Ratio habeatur votorum quae a Coetibus Episcopalibus prolatae sunt, atque res seu rationes opportune foveantur cum similibus institutis interdioecesanis vel regionalibus. Episcopis sine mora acceptilatio mittatur quorumvis actorum quae ipsi transmiserint, iisque notificentur, quatenus fieri possit, Dicasteriorum Decreta, quae eorundem dioeceseos peculiariter intersint, antequam haec promulgentur.

9. § 1. Relationes ab Episcopis aliisve Superiorem non habentibus infra Romanum Pontificem, de statu et progressu dioecesium aliorumque institutorum, statutis temporibus confectas, Dicasteria Romanae Curiae, intra limites suae cuiusque competentiae, sedulo et quamprimum perdendant, ut pestive ea

larnych, jak spośród duchowieństwa diecezjalnego i zakonnego, rzeczywiście biegłych, odznaczających się cnotą, wiedzą i doświadczeniem, jak również jeśliby tego doradzała sprawa podległa jakiemuś Dykasterium, spośród świeckich, odznaczających się cnotą, wiedzą i doświadczeniem, zwłaszcza spośród wykładowców Uniwersytetów.

§ 2. Konsultorzy mogą być zatwierdzeni na dalsze pięciolecie.

§ 3. Konsultacji można udzielać zarówno przez wnioski pisemne, przesyłane do Rzymu, jak i na zebraniach odbywanych zależnie od potrzeby.

§ 4. Zależnie od różnorodności spraw, zasięga się ponadto rady konsultorów, ilekroć ich zdanie wyda się konieczne lub pożyteczne.

§ 5. W poszczególnych wypadkach można zasięgnąć zdania także i innych, którzy chociaż nie należą do liczby Konsultorów, to jednak zaleca ich szczególnie zorientowanie w sprawie, która ma być rozpatrywana.

6. W każdym Dykasterium winno się zbierać odpowiednie wiadomości, które należy przesyłać do Głównego Urzędu Statystycznego.

7. Sprawy, które winny być rozpatrywane w postępowaniu sądowym należy przesłać do kompetentnych trybunałów.

8. Należy brać pod uwagę wnioski zgłaszane przez Zebrania Biskupie, oraz należy ułożyć odpowiednio powiązania czyli stosunki z podobnymi instytucjami międzydiecezjalnymi lub regionalnymi. Biskupom należy bezwzględnie przesłać potwierdzenie odbioru jakichkolwiek akt, przesłanych przez nich, jak również należy ich powiadamiać, o ile to możliwe, jeszcze przed promulgacją, o Dekretach Dykasteryj, które w sposób specjalny dotyczą ich diecezji.

9. § 1. Relacje sporządzane w określonym czasie przez Biskupów i innych, którzy bezpośrednio podlegają Papieżowi, a dotyczące stanu

apparentur quae bono Ecclesiae necessaria vel utilia visa fuerint.

§ 2. Hunc in finem quaesita a Generali Ecclesiae Rationario exarentur, brevitatem et perspicuitatem ententia, normaeque tradantur ad apte conficiendam relationem, eamque unicam, per partes ordinatam, et ad Sacram Congregationem pro Episcopis mittendam singulis quinque-niis.

10. Romanam Curiam fas est adire, praeterquam officiali latino sermone, etiam linguis hodie late cognitis.

11. § 1. A Dicasteriis competentibus expediuntur in forma Bullae tantum graviora negotia, exclusis iis quae attingunt collationem beneficiorum, vel officiorum non consistorialium.

§ 2. In minoribus expediendis negotiis, documenta seu acta redigantur forma simpliciore, i.e. Brevis vel epistolae, vel rescripti pro diversa eorumdem natura, dummodo rite obsignata et authenticitatis praesidiis munita.

§ 3. Expeditioni autem tum Bullarum tum maioris momenti Brevium vacat Cancellaria Apostolica, iuxta edendas normas peculiare.

12. Firmis praescriptis C.I.C.,¹⁰ praeter normas superius statutas servandae sunt tum normae communes seu Ordo proxime edendus, tum normae speciales a singulis Dicasteriis, etiam collatis consiliis, ubi oportuerit, quamprimum condendae et approbationi Summi Pontificis subiciendae.

i rozwoju diecezji i innych instytucji, Dykasterie Kurii Rzymskiej, powinny pilnie i w możliwie najbliższym czasie rozważyć, aby znowu w odpowiednim czasie przygotować to, co konieczne lub użyteczne wydawałoby się dla dobra Kościoła.

§ 2. W tym celu Główny Urząd Statystyczny Kościoła winien przygotować krótkie i przejrzyste formularze pytań oraz należy wydać przepisy mające na uwadze odpowiednie przygotowanie sprawozdania i to jednego, podzielonego na odpowiednie działy, a przesyłanego w każdym pięcioleciu do Kongregacji Biskupów.

10. Do Kurii Rzymskiej można się zwracać, oprócz oficjalnego języka łacińskiego, również w językach powszechnie dziś znanych.

11. § 1. W formie Bulli winny być wydawane przez kompetentne Dykasteria jedynie poważniejsze sprawy, z wyłączeniem tych, które dotyczą nadawania beneficjów lub urzędów niekonsystorskich.

§ 2. W załatwianiu mniej ważnych spraw dokumenty, czyli akty należy sporządzać w prostszej formie tj. w formie Brewe, listu lub reskryptu, zależnie od ich charakteru, byleby tylko były odpowiednio opieczątowane i posiadały gwarancję autentyczności.

§ 3. Wysyłaniem zaś tak Bulli jak i Brewe w ważniejszych sprawach, zajmuje się Kancelaria Apostolska zgodnie z wydanymi przepisami szczegółowymi.

12. Utrzymując w mocy przepisy K.P.K.¹⁰ należy zachować oprócz wyżej określonych norm tak zasady ogólne czyli Regulamin, który wkrótce będzie wydany, jak i przepisy szczegółowe, które powinny być jak najszybciej przygotowane przez poszczególne Dykasteria, nawet po odbyciu wspólnych narad, gdyby to było potrzebne, i przedstawione Ojcu św. do zatwierdzenia.

¹⁰ Can. 243, § 2 et can. 244, §§ 1—2.

Caput II**Normae quoad negotia mixta**

13. Negotia vel mixta, quae plurimum Dicasteriorum competentiam ingrediuntur, vel similia, examinanda sunt collatis consiliis cum Dicasteriis, quorum intersit; quodsi subiecta materia id postulat, res defertur plenario conventui; si vero minora sunt negotia, ratio habeatur praescripti, de quo in proximo n. 16.

14. Ut consilia conferantur, a Cardinali Praefecto, cui res prius delata est, convocetur conventus, aut ex officio, aut petente alio Dicasterio, aut proprio marte, aut ad instantiam eius, cuius interest.

15. § 1. Conventui praeest Cardinalis, qui eundem coegit.

§ 2. Hisce in coetibus primum sermonem instituit Cardinalis Relator, si adsit; eo absente, Cardinalis Praefectus qui conventum convocavit.

§ 3. Secretarii munere fungitur Praelatus a Secretis Dicasterii, quod coetum indixit; et eius erit scriptis tradere atque Patrum approbationi, in fine sessionis, subicere formulam resolutionis vel saltem partem dispositivam.

16. In minoribus quaestionibus analoga ratione possunt convenire vel Cardinales Praefecti vel Praelati Secretarii. In altero casu, coetui praeest Secretarius Dicasterii convocantis a Secretis munere fungente iunior, ad normam canonum.¹¹

17. Statis temporibus convenient Cardinales qui praeficiuntur Congregationibus pro Episcopis, pro Clericis, pro Religiosis et pro Institutione catholica, si casus ferat, ad labores coordinandos et quaestiones expendendas clerum universum respicientes.

18. Cardinales qui Dicasteriis praeficiuntur pro opportunitate convocari possunt a Cardinali Secre-

Rozdział II**Zasady dotyczące spraw mieszanych**

13. Sprawy mieszane, które wchodzą w kompetencję wielu Dykasteryj lub podobne, powinny być rozpatrywane po odbyciu narad z zainteresowanymi Dykasteriami. Jeżeli wymaga tego przedłożona materia, sprawę przedstawia się posiedzeniu plenarnemu. Gdy zaś sprawy są mniej ważne, należy uwzględnić przepis, o którym mowa w najbliższym n. 16.

14. W celu odbycia narad, Kardynał Prefekt, któremu sprawa została najpierw przedstawiona, zwołuje posiedzenie, czy to z urzędu, czy na prośbę innego Dykasterium, czy własną powagą, czy też na prośbę zainteresowanego.

15. § 1. Posiedzeniu przewodniczy Kardynał, który je zwołał.

§ 2. Na tych posiedzeniach zabiera najpierw głos Kardynał Relator, jeżeli taki jest; gdy zaś go nie ma, Kardynał Prefekt, który zwołał posiedzenie.

§ 3. Funkcję Sekretarza spełnia Prałat Sekretarz tego Dykasterium, które zwołało sesję. Do niego będzie należało protokółowanie oraz przedstawienie do aprobaty Ojców, na końcu sesji, formuły rezolucji lub przynajmniej części dyspozycyjnej.

16. W sprawach mniejszej wagi mogą się zbierać w sposób analogiczny Kardynałowie albo Prałaci Sekretarze. W drugim wypadku zebraniu przewodniczy Sekretarz Dykasterium zwołującego, podczas gdy funkcję Sekretarza pełni młodszy (od niego), zgodnie z przepisem kanonów.

17. W określonych terminach winni się zbierać Kardynałowie, którzy przewodniczą Kongregacjom: Biskupów, Spraw Duchowieństwa i Nauczania katolickiego, gdy to będzie potrzebne, dla skoordynowania prac i rozważenia spraw dotyczących całego duchowieństwa.

¹¹ Can. 106 C.I.C.

tario Status ad labores omnium coordinandos ad notitias praebendas et consilia capienda.

18. Kardynał Sekretarz Stanu może, gdy zajdzie potrzeba, zwoływać Kardynałów Przewodniczących Dykasteryj, w celu skoordynowania ich prac, przekazania wiadomości i odbycia narad.

II

SECRETARIA STATUS SEU PAPALIS ET SACRUM CONSILIUM PRO PUBLICIS ECCLESIAE NEGOTIIS

Caput I

Secretaria Statusseu Popelis

19 § 1. Secretaria Status seu Papalis cui praeest Cardinalis Secretarius, opem ferentibus Substituto et Adessore, munus obtinet proxime adiuuandi Summum Pontificem tum in cura niversae Ecclesiae, tum in rationibus cum Dicasteriis Romanae Curiae.

§ 2. Sede Apostolica vacante, Substitutus moderamen Officii servat, de quo respondet Sacro Collegio Cardinalium.

20. Ipsius Cardinalis Secretarii est convocare statis temporibus, iuxta praescriptum n. 18, Cardinales Disteriis Romanae Curiae praepositos, ad labores coordinandos, notitias praebendas, consilia capienda.

21. Ad Secretariam Status seu Papalem pertinet omnia expedire quae Summus Pontifex eidem commiserit; in ea incumbere quae ordinaria negotia attingunt extra competentiam propriam Dicasteriorum Romanae Curiae; rationes cum iisdem fovere, praeterea cum Episcopis, cum Legatis Sanctae Sedis, cum civilibus Guberniis eorumque Legatis, cum privatis personis, salva semper manente competentia S. Consilii pro Publicis Ecclesiae negotiis, et, quatenus opus fuerit, communi cum eodem sententia procedendo.

PAPIESKI SEKRETARIAT STANU I RADA DLA MIĘDZYNARODOWYCH SPRAW KOŚCIELNYCH

Rozdział I

Papieski Sekretariat Stanu

19. § 1. Papieski Sekretariat Stanu, któremu przewodniczy Kardynał Sekretarz, wspomagany przez Substytuta i Asesora, otrzymuje zadanie bezpośrednio wspomagania Papieża zarówno w trosce o cały Kościół, jak i w stosunkach z Dykasteriami Kurii Rzymskiej.

§ 2. W czasie wakansu Stolicy Apostolskiej Urzędem kieruje Substytut, za co jest odpowiedzialny wobec Kolegium Kardynalskiego.

20. Jedynie Kardynał Sekretarz może zwoływać w ustalonych terminach, zgodnie z przepisem n. 18, Kardynałów Przewodniczących Dykasteryj Kurii Rzymskiej, w celu skoordynowania prac, dostarczania wiadomości i odbywania narad.

21. Do Papieskiego Sekretariatu Stanu należy załatwianie tego wszystkiego, co mu zleci Ojciec św.; zajmowanie się wszystkimi zwyczajnymi sprawami poza kompetencją poszczególnych Dykasteryj Kurii Rzymskiej, utrzymywanie z nimi kontaktów, a ponadto z Biskupami, z Legatami Stolicy Świętej, z Rządami cywilnymi i ich Przedstawicielami, z osobami prywatnymi, nie naruszając nigdy kompetencji Rady dla Międzynarodowych spraw Kościelnych, oraz — o ile za-

22. § 1. Secretaria Status seu Papalis complectitur quoque:

1° Officium pro exarandis latina lingua Litteris Apostolicis, epistolis aliisque documentis a Summo Pontifice eidem commissis;

2° Officium expeditionis Brevium minoris momenti; cuius est etiam conficere et expedire Apostolicas Litteras, a Cardinali Vicario executioni tradendas, pro collatione dignitatum, canonicatum inferiorumque beneficiorum in Capitulis tum patriarchalibus tum collegialibus Almae Urbis;

3° Officium pro colligendis nuntiis et ephemeridibus, diariis aliisque eiusdem generis scriptionibus, necnon pro notitiis recipiendis riteque ordinandis.

23. Secretaria Status seu Papalis, una cum Sacro Consilio pro Publicis Ecclesiae negotiis, invigilat peculiari modo Consilio instrumentis communicationis socialis praeposito.¹²

24. Item Secretaria Status invigilat Ecclesiae Rationario, quod „Statistica” vulgo appellatur.

25. Cardinali Secretario Status respondere debet Praefectura (Governatorato) Civitatis Vaticanae.

chodziłaby potrzeba — wydając razem z nią wspólną decyzję.

22. § 1. Papieski Sekretariat Stanu obejmuje także:

1° Urząd do sporządzania w języku łacińskim Pism Apostolskich, czy innych dokumentów zleconych mu przez Papieża;

2° Urząd wysyłania pism papieskich w mniej ważnych sprawach. Do niego należy również sporządzanie i wysyłanie Pism Apostolskich, zleconych do wykonania przez Kardynała Wikariusza (Miasta), dotyczących udzielenia prałatur, godności kanonickich oraz mniejszych beneficjów w kapitułach tak patriarchalnych jak i kolegiackich Wiecznego Miasta;

3° Urząd dla zbierania wiadomości i czasopism, dzienników i innych tego rodzaju pism, jak również dla przyjmowania i właściwego porządkowania (nadsyłanych) wiadomości.

23. Papieski Sekretariat Stanu razem z Radą dla Spraw stosunków Kościoła z Państwami w szczególny sposób otacza troską Radę dla spraw społecznych środków przekazywania myśli.¹²

24. Podobnie Sekretariat Stanu rozłącza opiekę nad tzw. Urzędem Statystycznym Kościoła.

25. Przed Kardynałem Sekretarzem Stanu winna odpowiadać Administracja (Governatorstwo) Państwa Watykańskiego.

Caput II

Sacrum Consilium pro publicis Ecclesiae negotiis

26. Licet cum Secretaria Status seu Papali assiduas habere debeat rationes, ab eadem tamen ex nunc distinguitur Congregatio quae hac-

Rozdział II

Urząd dla Międzynarodowych Spraw Kościelnych

26. Kongregacja, która nazywała się dotychczas dla Nadzwyczajnych Spraw Kościoła, chociaż winna być ściśle związana z Papieskim Sekre-

¹² Cf. Litt. Ap. *In fructibus multis*, Motu proprio datas die 11 apr. 1964, AAS 56 (1964) 289—292.

tenus vocabatur pro Negotiis Ecclesiasticis Extraordinariis et in posterum appellabitur Sacrum Consilium pro Publicis Ecclesiae negotiis.

27. § 1. Consilio pro Publicis Ecclesiae negotiis praeest Cardinalis Praefectus, iuvantibus Secretario et Subsecretario.

§ 2. Munera Praefecti S. Consilii pro Publicis Ecclesiae negotiis et Secretarii Status in eandem personam cumulantur.

28. Huius S. Consilii est omnia agere quae cum civilibus Guberniis agenda sunt; insuper in ea negotia incumbere, quae eius examini subiciuntur a Summo Pontifice, praesertim ex illis quae cum legibus civilibus aliquid habent coniunctum; item fovere rationes diplomaticas cum Nationibus: agere quae ad Nuntiaturas, Internuntiaturas, Delegaciones Apostolicas attinent, collatis consiliis cum Secretaria Status, quacum insuper arctioribus nebus iungitur quoties huius quoque competentiam materia pertractanda ingrediatur.

tariatem Stanu, jednak odtąd różni się od niego i jest oddzieloną, a na przyszłość nazywać się będzie: Urząd dla Międzynarodowych Spraw Kościelnych.

27. § 1. Urzędowi dla Międzynarodowych Spraw Kościelnych przewodniczy Kardynał Prefekt, wspomagany przez Sekretarza i Podsekretarza.

§ 2. Funkcję Prefekta dla Międzynarodowych Spraw Kościelnych i Sekretariatu Stanu pełni ta sama osoba.

28. Do kompetencji wspomnianego Urzędu należy to wszystko, co dotyczy stosunków (kontaktów) z Rządami cywilnymi. Ponadto zajmuje się on tymi sprawami, które zostaną mu zlecone do załatwienia przez Papieża, zwłaszcza mające jakiś związek z prawodawstwem cywilnym. Następnie należy do niego utrzymywanie (wspieranie) kontaktów dyplomatycznych z Państwami oraz załatwianie wszystkiego co dotyczy Nuncjatur, Internuncjatur i Delegatur Apostolskich, uzgadniając sprawę z Sekretariatem Stanu, z którym też nawiązuje ściślejsze kontakty, ilekroć załatwiana sprawa wchodziłaby również w jego kompetencję.

III

SACRAE CONGREGATIONES

Caput I

Sacra Congregatio pro Doctrina Fidei

29. Sacra Congregatio pro Doctrina Fidei munus obtinet doctrinam de fide et moribus in universo catholico orbe tutari.¹³

30. Ei praeest Cardinalis Praefec-

III

KONGREGACJE

Rozdział I

Kongregacja Nauki Wiary

29. Do zadań Kongregacji Nauki Wiary należy strzeżenie nauki wiary i obyczajów w całym świecie katolickim.¹³

30. Przewodniczy jej Kardynał

¹³ Cf. Litt. Ap. *Integrae servandae*, Motu Proprio datas die 7 dec. 1965, AAS 57 (1965) 952.

tus, iuvantibus Secretario, Subsecretario et Promotore Iustitiae.

31. Ad eam spectant quaestiones omnes, quae fidei morumque doctrinam attingunt, vel cum ipsa fide connectuntur.

32. Examinat novas doctrinas novasque opiniones, quavis ratione evulgatas, atque studia de hac re promovet, Congressusque virorum doctorum fovet; illas vero reprobat de quibus constat fidei principiis esse oppositas, auditis tamen Episcopis regionum, si eorumdem interest.

33. Delatos sibi libros diligenter excutit, et eos, si opportuerit reprobat, audit tamen auctore, eique facta facultate sese, etiam scripto, defendendi, et nonnisi praemonito Ordinario, uti iam cautum est in Constitutione *Sollicita ac provida* Benedicti XIV.

34. Eiusdem pariter est cognoscere in iure aut in facto quae circa privilegium fidei versantur.

35. Eidem competit iudicare de erroribus circa fidem, iuxta processum ordinarii normas.

36. Agit ad sacramenti Paenitentiae dignitatem tutandam, secundum suas emandas et probatas normas procedens; quae quidem Ordinariis locorum significabuntur, facta reo sese defendendi facultate, eligendive patronum ex iis qui apud Congregationem approbati sunt.

37. Rationes opportunas fovet cum Pontificia Commissione de re biblica.

38. Eidem Congregationi coetus Consultorum adest, qui a Summo Pontifice ex viris doctrina, prudentia, usu praestantibus ex universo terrarum orbe eliguntur.

Consultoribus adiungi possunt, si materia tractanda id exigat, viri periti, praecipue ex magistris Studiorum Universitatum electi.

39. Congregatio duplici modo procedit: vel administrativo vel iudiciali, pro diversa rerum tractandarum natura.

40. Regulae ad ordinem inter-

Prefekt, wspomagany przez Sekretarza, Podsekretarza i Promotora Sprawiedliwości.

31. Należą do niej wszystkie sprawy, które dotyczą nauki wiary i obyczajów albo są związane z samą wiarą.

32. Bada nowe doktryny i nowe opinie, w jakikolwiek sposób opublikowane oraz organizuje badania w tej materii i propaguje zjawia uczonych. Odrzuca te opinie, o których wiadomo, że są przeciwne podstawowym zasadom wiary, wysłuchawszy jednak zdania Biskupów miejscowych, jeżeli są tym zainteresowani.

33. Pilnie bada przedstawione sobie książki i w razie potrzeby ocenia je jako niezgodne z nauką katolicką, wysłuchawszy jednak zdania autora, dając mu możliwość obrony, nawet na piśmie — powiadamiając zawsze Ordynariusza, jak to już było przewidziane w Konstytucji Benedykta XIV „*Sollicita ac provida*”.

34. Do niej również należy rozpatrywanie od strony prawnej i faktycznej spraw dotyczących przywileju wiary.

35. Przysługuje jej prawo sądenia wyrokzeń przeciwko wierze według norm zwyczajnego procesu.

36. Prowadzi sprawy mające na uwadze obronę godności Sakramentu Pokuty, postępując według norm poprawionych i zatwierdzonych. O sprawach tych będą powiadamiani Ordynariusze miejsca; należy też dać możliwość obrony samemu oskarżonemu lub wyboru obrońcy spośród tych, którzy mają zatwierdzenie Kongregacji.

37. W sprawach biblijnych pozostaje w kontakcie z Papieską Komisją Biblijną.

38. Też Kongregacji pomaga zespół Konsultorów, wybieranych przez Papieża spośród osób z całego świata, odznaczających się wiedzą, roztropnością i doświadczeniem.

Do Konsultorów mogą być dodani — gdy wymaga tego rozprawy

num Congregationis spectantes, peculiari data Instructione, publici iuris fient.

wana sprawa — rzeczoznawcy, wybrani przede wszystkim spośród wykładowców Uniwersytetów.

39. Kongregacja, w zależności od rodzaju rozpatrywanych spraw, postępuje w podwójny sposób: administracyjny lub sądowy.

40. Przepisy dotyczące wewnętrznej procedury Kongregacji zostaną ogłoszone w specjalnej Instrukcji.

Caput II

Sacra Congregatio pro Ecclesiis Orientalibus

41. Quae adhuc appellabatur Sacra Congregatio pro Ecclesia Orientali, in posterum appellabitur Sacra Congregatio pro Ecclesiis Orientalibus.

42. Haec Congregatio, cui praeest Cardinalis Praefectus, adiutricem Patriarchas Ecclesiarum Orientis atque Archiepiscopos Maiores eisdem aequiparatos necnon Cardinalem a Summo Pontifice delectos, etiam Patriarchas Ecclesiarum Orientis Archiepiscopos Maiores eisdem aequiparatos necnon Cardinalem Praesidem Secretariatus pro Christianorum unitate fovenda, firmo praescripto de quo in Normis generalibus, n. 2, § 2; Consultores insuper asciscit sive inter Orientales diversorum rituum, sive inter Latinos, qui disciplinarum eidem subiectarum vera peritia et usu rerum fuerint comprobati. Inter Consultores semper adnumeratur a Secretis Secretariatus pro unitate Christianorum.

43. Eadem Congregatio tot officia habet quot sunt ritus Ecclesiarum Orientalium communionem habentium cum Sede Apostolica.

44. Congregatio pro Ecclesiis Orientalibus cognoscit omnia cuiusvis generis negotia, quae sive ad personas, sive ad disciplinam, sive ad ritus Ecclesiarum Orientalium

Rozdział II

Kongregacja Kościołów Wschodnich

41. Kongregacja, która nazywała się dotychczas Kongregacją Kościoła Wschodniego, będzie się nazywała w przyszłości: Kongregacja Kościołów Wschodnich.

42. Kongregacja ta, której przewodniczy Kardynał Prefekt, wspomagany przez Sekretarza i Podsekretarza, obejmuje jako Członków, oprócz Kardynałów wybranych przez Papieża, także Patriarchów Kościołów Wschodu, oraz Arcybiskupów Większych przyrównanych im, jak również Kardynała Przewodniczącego Sekretariatu jedności Chrześcijan, z zachowaniem przepisu, o którym mowa w Normach generalnych n. 2, § 2. Otrzymuje ponadto Konsultorów, wybranych czy to spośród osób wschodnich różnych obrządków, czy też z Kościoła Łacińskiego, które w sprawach Jej podległych odznaczają się biegłością i doświadczeniem. Do grona Konsultorów zalicza się zawsze Sekretarza Sekretariatu Jedności Chrześcijan.

43. Kongregacja posiada tyle urzędów, ile jest obrządków w Kościołach Wschodnich, utrzymujących jedność ze Stolicą Apostolską.

44. Kongregacja Kościołów Wschodnich rozpatruje wszystkie, jakiegokolwiek rodzaju sprawy, które dotyczą, czy to osób, czy dyscypliny,

pertinent, etiamsi sint mixta, quae scilicet sive rei sive personarum ratione, Latinos quoque attingant; eidemque uni soli sibiiciuntur territoria in quibus maior christianorum pars ad ritus orientales pertineat; immo in ipsis territoriis latinis sedula cura, etiam per Visitatores, invigilat nucleis nondum ordinatis fidelium Rituum Orientalium eorumque spiritualibus necessitatibus, quoad fieri potest, consulit, per constitutionem quoque propriae hierarchiae, si numerus fidelium et adiuncta id exigant.

45. § 1. Congregatio omnibus facultatibus gaudet, quae aliae Congregationes pro Ecclesiis ritus latini obtinent, remissis tamen ad cetera Dicasteria negotiis ad ipsa spectantibus, incolumi semper iure Paenitentiariae Apostolicae.

§ 2. Quod vero attinet ad Sodalitates religiosos latini ritus, missionarios in regionibus de quibus in n. 44; haec Congregatio competentiam habet in quidquid eosdem qua missionarios, sive uti singulos sive simul sumptos, tangit; quidquid vero eosdem qua religiosos, sive uti singulos sive simul sumptos, attingit, Congregationi pro Religiosis remittit aut relinquit.

§ 3. Consilia praeterea confert cum Secretariatu pro Christianorum unitate, in iis quae ad Ecclesias Orientales seiunctas pertinent, necnon cum Secretariatu pro non Christianis, praesertim quoad rationes cum religionis islamicae asseclis.

czy obrządków Kościołów Wschodnich, chociażby były mieszane, a więc takie, które z racji przedmiotu lub osób dotyczą także Łacinników. Jej również w sposób wyłączny podlegają terytoria, na których większa część Chrześcijan należy do obrządków Wschodnich, a nawet na terytoriach łacińskich otacza pilną troskę, także przez Wizytatorów, jeszcze nie zorganizowane pierwociny wiernych Obrządków Wschodnich i wedle możliwości zarządza ich duchowym potrzebom, również przez organizowanie własnej hierarchii, jeżeli wymagają tego okoliczności i liczba wiernych.

45. § 1. Kongregacja posiada wszystkie uprawnienia, jakie otrzymują inne Kongregacje dla Kościołów obrządku łacińskiego, z wyłączeniem jednak spraw, należących do pozostałych Dykasteriów, pozostawiając zawsze nienaruszonym uprawnienie Penitencjarii Apostolskiej.

§ 2. Gdy zaś chodzi o zakonników, misjonarzy tych regionów, o których mowa w n. 44, niniejsza Kongregacja posiada względem nich kompetencję, o tyle, o ile coś dotyczy ich jako misjonarzy, czy to branych pojedynczo czy zespołowo; o ile zaś coś dotyczy ich jako zakonników, branych znowu pojedynczo albo grupowo — przesyła lub pozostawia Kongregacji Zakonników.

§ 3. Odbywa ponadto narady z Sekretariatem jedności Chrześcijan w tym, co dotyczy Kościołów Wschodnich odłączonych oraz z Sekretariatem dla Spraw Niechrześcijan, zwłaszcza gdy idzie o stosunki z wyznawcami islamu.

Caput III**Sacra Congregatio pro Episcopis**

46. Quae hucusque appellata est Sacra Congregatio Consistorialis, in posterum appellabitur Sacra Congregatio pro Episcopis.

47. Congregationi pro Episcopis praest Cardinalis Praefectus, adiuvantibus Secretario et Subsecretario.

48. Praeter alios, quos Summus Pontifex Congregationi adscribendos censuerit, ad eandem pertinent ex officio Cardinales qui praeficiuntur S. Consilio pro Publicis Ecclesiae negotiis, Congregationibus pro Doctrina Fidei, pro Clericis, pro Institutione catholica. Inter Consultores eiusdem adnumerantur Substitutus Secretariae Status seu Papalis, Secretarii Dicasteriorum pro Publicis Ecclesiae negotiis, pro Doctrina Fidei, pro Clericis, pro Institutione catholica.

49. § 1. Ad Congregationem pro Episcopis spectat, in locis et pro personis non obnoxiiis Congregationi pro Ecclesiis Orientalibus vel pro Gentium Evangelizatione, novas dioeceses, provincias, regiones constituere, easdem constitutas dividere, unire, recognoscere, tum Conferentiis Episcopalibus — quarum intersit — proponentibus,¹⁴ tum iisdem, si casus ferat, auditis; Vicariatus Castrenses erigere necnon, auditis Conferentiis Episcoporum territorii, Praelaturas, ad peculiariora opera pastoralia perficienda pro variis regionibus aut coetibus socialibus speciali adiutorio indigentibus;¹⁵ agit praeterea quae attingunt Episcopos, Administratores Apostolicos, Coadiutores et Auxiliares Episcoporum, Vicarios Castrenses ceterosque Vicarios seu

Rozdział III**Kongregacja Biskupów**

46. Kongregacja, która nazywała się dotychczas Konstytoriałna, będzie się nazywała w przyszłości: Kongregacja Biskupów.

47. Kongregacji Biskupów przewodniczy Kardynał Prefekt, którego wspomagają Sekretarz i Podsekretarz.

48. Oprócz tych, których Ojciec św. przydzieli Kongregacji, należą do niej z urzędu Kardynałowie Przewodniczący: Urzędu dla Międzynarodowych Spraw Kościelnych oraz Kongregacji: Nauki Wiary, Spraw Duchowieństwa, Nauczania Katolickiego. Do Konsultorów tejże Kongregacji zalicza się Substytut Papieskiego Sekretariatu Stanu oraz Sekretarzy Dykasteriów: dla Międzynarodowych Spraw Kościelnych, Nauki Wiary, Spraw Duchowieństwa i Nauczania Katolickiego.

49. § 1. Do Kongregacji Biskupów należy, w miejscach i w odniesieniu do osób nie podległych Kongregacji Kościołów Wschodnich lub Kongregacji Ewangelizowania Narodów — erygowanie nowych diecezji, prowincyj, regionów oraz dzielenie, łączenie, rewizja już ustanowionych, zarówno na skutek propozycji zainteresowanych Konferencji Biskupich,¹⁴ jak i wysłuchawszy w razie potrzeby ich zdania. Należy do niej następnie erygowanie Wikariatów Polowych, jak również — po uprzednim wysłuchaniu zdania Konferencji Biskupów danego terytorium — Praelatur przeznaczonych do wykonywania specjalnej akcji duszpasterskiej w odniesieniu do wymagających specjalnej pomocy różnych regionów lub grup społecznych.¹⁵ Załatwia również sprawy

¹⁴ Conc. Vatic. II, Decr. *Christus Dominus*, nn. 22—24; 39—40, AAS 58 (1966) 683 sq.; 694.

¹⁵ Ibid., n. 62; Decr. *Presbyterorum Ordinis*, n. 10, AAS 58 (1966) 1007; Motu proprio *Ecclesiae Sanctae*, diei 6 aug. 1966, I, 4, AAS 58 (1966) 760.

Praelatos iurisdictione personali fruentes, nominandos.

§ 2. Quoties vero de erectione, divisione provisione dioecesium agendum est cum Civilibus Guberniis, acta tractantur a S. Consilio pro Publicis Ecclesiae negotiis,¹⁶ salva peculiari conditione pro aliqua Civitate;¹⁷ sed in utroque casu Dicasteria pro Episcopis et pro Publicis Ecclesiae negotiis collatis consiliis procedent, regulariter negotium deferendo Coetui mixto Cardinalium, praevia mutua actuum communicatione; firma semper menente norma definiendi concorditer rationes quibus agenda sint consimilia, quae intra limites suae competentiae cognoscuntur a pluribus Romanae Curiae Dicasteriis.

§ 3. Congregationis autem pro Episcopis est, omnibus casibus, eedere decretum erectionis, divisionis, provisionis dioecesium.

§ 4. Eiusdem Congregationis est omnia cognoscere quae respiciunt Episcopos, sive quoad personas, sive quoad munera, sive quoad actionem pastoraalem; itemque iisdem a munere cessantibus consulere.¹⁸ Quare ipsa videt ea quae attinent ad statum dioecesium necnon ad mensas episcopales; recipit et perpendit quae ab Episcopis de statu et progressu dioecesium scripto relata sint; communi sententia cum Dicasteriis, quorum interest, indicit visitationes apostolicas easque examinat quae fuerint absolutae, transmissis in utroque casu singulis Dicasteriis iis quae ad ea peculiariter pertinent.

§ 5. Videt praeterea quae respiciunt Primates et Metropolitans; curat quae concessionem sacrorum palliorum respiciunt; parat agenda in Consistoriis.

50. Congregationis pro Episcopis

dotyczące nominacji Biskupów, Administratorów Apostolskich, Koadiutorów i Pomocników Biskupów, Wikariuszów Polowych oraz innych Wikariuszów czyli Prałatów, posiadających jurysdykcję personalną.

§ 2. Ilekroć odnośnie erekcji, podziału, prowizji diecezji należy porozumiewać się z Rządami Cywilnymi, sprawę załatwia Urząd Międzynarodowych Spraw Kościoła,¹⁶ uwzględniając szczególne warunki danego kraju.¹⁷ Lecz w obydwu wypadkach Dykasteria: Biskupów i Międzynarodowych spraw Kościoła działają po wspólnym uzgodnieniu, przedstawiając sprawę z reguły Komisji mieszanej Kardynałów, dokonując uprzednio wzajemnego zaznajomienia się z aktami; zachowując zawsze normę zgodnego określenia sposobów, jakie należałoby zachować przy załatwianiu spraw podobnych, które w ramach ich własnej kompetencji są rozpatrywane przez kilka Dykasterii Kurii Rzymskiej.

§ 3. Do Kongregacji zaś Biskupów należy we wszystkich wypadkach wydawanie dekretu odnośnie erekcji, podziału i prowizji diecezji.

§ 4. Do tejże Kongregacji należy rozpatrywanie wszystkiego, co dotyczy Biskupów, czy to odnośnie osób, czy obowiązków, czy też działalności pasterskiej, oraz zarządanie, gdy ci ustąpią z urzędu.¹⁸ Dlatego rozpatruje ona wszystko, co odnosi się do stanu diecezji oraz tzw. stołu biskupiego. Przyjmuje i bada pisemne relacje Biskupów na temat stanu i rozwoju diecezji. Przez wspólną z zainteresowanymi Dykasteriami decyzję zapowiada wizytacje apostolskie i bada wyniki już dokonanych, przesyłając w obydwu wypadkach poszczególnym Dy-

¹⁶ Can. 255 C.I.C.

¹⁷ Cf. Litt. Pii PP. XI, diei 5 iulii 1925; cf. etiam Recriptum ex Audientia SS. mi, diei 7 martii 1930, pro Italia.

¹⁸ Conc. Vatic. II, Decr. *Christus Dominus*, n. 21, AAS 58 (1966) 683.

est, collatis consiliis cum Congregatione pro Clericis, et, quatenus opus, cum ceteris Dicasteriis, quorum interest, extra loca quae subsunt Congregationibus pro Ecclesiis Orientalibus et pro Gentium Evangelizatione, ea perpendere quae ad Conciliorum particularium celebrationem et recognitionem atque ad Episcoporum Coetus seu Conferentias attinent.¹⁹

51. Eidem competit normas edere quibus per Conferentias Episcopales, praesertim nationales, concorditer consulatur urgentioribus necessitatibus fidelium; itemque, servato nexu cum aliis Dicasteriis, prospicere directoriis generalibus, in usum Episcoporum, conficiendis, de cura animarum, ut certae praebeantur ipsas rationes ad munus pastorale facilius obeundum.²⁰

52. Eidem Congregationi pro Episcopis adnectuntur Consilia et Secretariatus: de Emigratione; de Operibus Apostolatus maris, aeris, nomadum. In hisce casibus procedit concorditer cum Dicasteriis pro Clericis et de Laicis.

53. Ad Cardinalem Praefectum huius Congregationis spectat convocare, ex officio vel ad instantiam eorum, quorum interest, Cardinales Praepositos Congregationibus pro Clericis et pro Religiosis, et, quatenus opus sit, pro Institutione catholica, ad quaestiones perpendendas universum clerum respicientes laboresque coordinandos.

kasteriom, to co w sposób szczególny do nich należy.

§ 5. Rozpatruje ponadto sprawy dotyczące Prymasów i Metropolity; ma troskę o sprawy związane z udzielaniem paliuszy; przygotowuje Konsystorze.

50. Do kompetencji Kongregacji Biskupów — po uzgodnieniu z Kongregacją Spraw Duchowieństwa a w razie potrzeby z pozostałymi zainteresowanymi Dykasteriami — należy, jednak poza terytoriami, które podlegają Kongregacjom: Kościołów Wschodnich i Ewangelizowania Narodów, załatwianie wszystkiego, co dotyczy odbywania i zatwierdzania synodów partykularnych oraz Zebrań czyli Konferencji Biskupich.¹⁹

51. Przysługuje jej prawo wydawania norm, przy pomocy których mogłyby Konferencje Biskupie, zwłaszcza narodowe, zgodnie zarządzić bardziej nagłym potrzebom wiernych. Zachowując łączność z innymi Dykasteriami, stara się również, sporządzając dla użytku Biskupów ogólne dyrektoria (instrukcje) w zakresie duszpasterstwa, aby dostarczyć im pewne wytyczne w celu łatwiejszego wypełniania pasterskich obowiązków.²⁰

52. Kongregacji Biskupów przysięga się Rady i Sekretariaty: dla Emigracji, dla Dzieł Apostolskich morza, powietrza i ludów koczowniczych. W tych wypadkach działa w sposób zgodny z Dykasteriami Spraw Duchowieństwa i Świeckich.

53. Do Kardynała Prefekta tej Kongregacji należy, z urzędu lub na prośbę zainteresowanych, zwoływanie Kardynałów Przewodniczących Kongregacji Spraw Duchowieństwa i Spraw Zakonnych oraz, o ile byłoby to potrzebne, Nauczania Katolickiego — w celu rozważenia spraw dotyczących całego duchowieństwa i uzgodnienia pracy.

¹⁹ Ibid., nn. 36—38, AAS 58 (1966) 892; cf. etiam Motu Proprio *Ecclesiae Sanctae*, diei 6 aug. 1966, I, 41, §§ 1—5, AAS 58 (1966) 773 sq.

²⁰ Ibid., n. 44, AAS 58 (1966) 695.

Caput IV

Sacra Congregatio de disciplina
Sacramentorum

54. Congregatio de disciplina Sacramentorum, cui praeest Cardinalis Praefectus, iuvantibus Secretario et Subsecretario, videt omnia quae respiciunt disciplinam septem Sacramentorum, incolumi competentia, quoad doctrinam. Congregationis pro Doctrina Fidei; Congregationis Rituum quoad ritus et caeremonias in Sacramentis conficiendis, ministrandis et recipiendis; Signaturae Apostolicae tum circa pragmatones competentiae in iisdem causis, tum circa munus invigilandi ad normam iuris administrationi iustitiae erigendique Tribunalia Regionalia vel Interregionalia; S. Romanae Rotae circa causas nullitatis matrimonii.

55. Ad eandem Congregationem spectant quae decerni concedique solent in disciplina Sacramentorum et in celebratione Sacrificii Eucharistici. Insuper eadem Congregatio largiri valet dispensationes, quae competentiam Episcoporum praetergrediuntur, etiam a ieiunio Eucharistico sive fedelium sive, ratione habita, si oportuerit, S. Congregationis pro Doctrina Fidei, sacerdotum Missam celebrantium.

56. § 1. Ipsa cognoscit quoque et sola de facto inconsummationis matrimonii, etiam inter partes catholicam et acatholicam baptizatam necnon inter partes baptizatas acatholicas, sive partineant ad ritum latinum sive ad ritum orientalem, necnon de existentia causarum ad dispensationem concedendam deque omnibus quae cum his sunt conexas.

§ 2. In causis inconsummationis matrimonii inter coniuges ad orientales ritus pertinentes, acta perpendenda curat per peculiarem Commissarium coetum rebus orientalibus peritorum.

57. Eodem modo ad ipsam pertinet videre de obligationibus ad

Rozdział IV

Kongregacja Sakramentów

54. Kongregacja Sakramentów, której przewodniczy Kardynał Prefekt, mając do pomocy Sekretarza i Podsekretarza, rozpatruje wszystkie sprawy, które dotyczą dyscypliny siedmiu Sakramentów św., nie naruszając jednak kompetencji Kongregacji Nauki Wiary, co do nauki (w tej materii); Kongregacji Obrzędów odnośnie do obrzędów i ceremonii w sprawowaniu, administrowaniu i przyjmowaniu Sakramentów; Sygnatury Apostolskiej tak w zakresie przedłużania kompetencji w tychże sprawach, jak i co do obowiązku czuwania nad wykonywaniem zgodnie z prawem sprawiedliwości oraz erygowania Trybunałów Regionalnych i Międzyregionalnych; Roty Rzymskiej odnośnie do spraw nieważności małżeństwa.

55. Do tejże Kongregacji należy to, co zwykle się rozpatrywać i udzielać w zakresie dyscypliny Sakramentów i w sprawowaniu Ofiary Eucharystycznej. Ponadto Kongregacja może udzielać dyspens, przekraczających kompetencję Biskupów, nawet od postu eucharystycznego, czy to wiernych, czy kapłanów odprawiających Mszę św., biorąc w tym wypadku pod uwagę, gdyby to było wskazane, zdanie Kongregacji Nauki Wiary.

56. § 1. Ona sama rozpatruje również fakt niedopełnienia małżeństwa, także między stroną katolicką i akatolicką ochrzczoną, jak również między stronami ochrzczonymi akatolickimi, należącymi czy to do obrządku łacińskiego, czy wschodniego, oraz istnienie przyczyn wymaganych do udzielenia dyspensy i wszystkie sprawy, które się z tym łączą.

§ 2. W sprawach niedopełnienia małżeństwa małżonków, należących do obrządków wschodnich czuwa,

ordines maiores adnexis, atque examinare questiones de validitate sacrae Ordinationis, aut eas ad Tribunal competens remittere, audita, quatenus opus est, S. Congregatione pro Doctrina Fidei.

by akta zostały przejrzone przez specjalny zespół Pełnomocników biegłych w sprawach wschodnich.

57. W ten sam sposób należy do niej rozpatrywanie spraw dotyczących obowiązków związanych z wyższymi święczeniami oraz badanie spraw związanych z ważnością wyższych Święceń, ewentualnie skierowanie ich do kompetentnego Trybunału — wysłuchawszy, gdyby zasłał potrzebą, zdania Kongregacji Nauki Wiary.

Caput V

Sacra Congregatio Rituum

58. Sacra Congregatio Rituum competentiam habet in omnibus quae cultum divinum directe et proxime respiciunt in Ritu romano ceterisque Ritibus latinis, firma competentia aliorum Dicasteriorum quoad ea quae vel doctrinam vel disciplinam attingunt, vel ordinem iudiciale requirunt.

59. Item ea omnia agit quae ad beatificationem et canonizationem Servorum Dei vel ad sacras reliquias quoquo modo referuntur.

60. Congregatio cui praest Cardinalis Praefectus, iuvante Secretario, in duplicem dispescitur sectionem: liturgicam seu de culto, et iudiciale seu de causis Servorum Dei.

Sectio I

61. § 1. Sectio cultus, quae sua habet Membra suosque Consultores, omnia complectitur ad cultum spectantia, tam liturgicum quam non liturgicum, eique immediate praeficitur Subsecretarius.

§ 2. Sectio haec in tria partitur officia:

Rozdział V

Kongregacja Obrzędów

58. Kongregacja Obrzędów posiada kompetencję w stosunku do wszystkiego co w sposób bezpośredni i bardzo bliski dotyczy kultu Bożego w Obrzędku rzymskim i w pozostałych Obrzędkach łacińskich, z zachowaniem kompetencji innych Dykasteryj odnośnie tego, co dotyczy czy to nauki, czy dyscypliny lub wymaga dochodzenia sądowego.

59. Załatwia następnie to wszystko, co w jakikolwiek sposób odnosi się do beatyfikacji i kanonizacji Sług Bożych albo do świętych relikwii.

60. Kongregacja, której przewodniczy Kardynał Prefekt, wspomagany przez Sekretarza dzieli się na dwie sekcje: liturgiczną czyli zajmującą się kultem oraz sądową czyli zajmującą się sprawami Sług Bożych.

Sekcja I

61. § 1. Sekcja kultu, która posiada własnych Członków i Konsultorów, obejmuje wszystko, co dotyczy kultu zarówno liturgicznego jak i pozaliturgicznego, a przewodniczy jej bezpośrednio Podsekretarz.

§ 2. Powyższa sekcja składa się z trzech urzędów:

1° **Per officium primum:** incumbit in ordinandum cultum divinum liturgicum sub ratione pastoralis et rituali.

2° **Per officium secundum:** rationes fovet cum Conferentiis Episcopalis et Institutis liturgicis; notitias de vita liturgica in Ecclesia atque scripta de re liturgica edita colligit et perpendit; firmis muneribus, donec instauratio liturgica perficiatur, Consilii ad exsequendam Constitutionem Concilii Vaticani II de sacra Liturgia.

3° **Per officium tertium:** seu de cultu non liturgico, curat de piis sacrisque populi christiani exercitiis, salva competentia S. Congregationis pro Doctrina Fidei.

§ 3. Haec Sectio iuvatur tum a suo Coetu Consultorum, undique gentium, inter peritissimos re liturgica eligendorum a Summo Pontifice, tum a Commissionibus pro quaestionibus difficilioribus investigandis.

§ 4. In libros liturgicos emendandos et instaurandem liturgicam absolvendam incumbit Consilium ad exsequendam Constitutionem Concilii Vaticani II de sacra Liturgia cuius tamen conclusiones definitivae subiciendae sunt Congregationi Plenariae huius Sectionis.²¹

Consultores praeterea huius Consilii eo ipso periti sunt S. Rituum Congregationis.

Sectio II

62. § 1. **Sectio iudicialis,** seu de causis Servorum Dei, sub Secretarii ductu et Aditoris Generalis immediata directione, ea praestat quae spectant sive ad moderandos processus beatificationis et canonizationis Servorum Dei, etiam ad ritus orientales pertinentium, sive ad sacras reliquias.

²¹ Can. 244 C.I.C.

1° **Przez pierwszy urząd** zajmuje się organizowaniem kultu liturgicznego pod aspektem duszpasterskim i obrzędowym.

2° **Przez drugi urząd** utrzymuje kontakty z Konferencjami Biskupimi i Instytutami liturgicznymi. Zbiera i rozważa wiadomości o życiu liturgicznym w Kościele oraz publikacje w materii liturgicznej, z zachowaniem — aż do czasu zrealizowania odnowy liturgicznej — funkcji Rady Wykonawczej do Konstytucji Soboru Watykańskiego II o św. Liturgii.

3° **Przez trzeci urząd,** zajmujący się kultem pozaliturgicznym: rozważa troskę nad pobożnymi i świętymi praktykami ludu chrześcijańskiego z zachowaniem kompetencji Kongregacji Nauki Wiary.

§ 3. Powyższa Sekcja jest wspomagana tak przez własny Zespół Konsultorów, którzy są wybierani przez Papieża ze wszystkich narodów spośród osób najbardziej biegłych w sprawach liturgicznych, jak i przez Komisje ustanowione dla rozważywania trudniejszych zagadnień.

§ 4. Reformą ksiąg liturgicznych i przeprowadzeniem odnowy liturgicznej zajmuje się Rada Wykonawcza do Konstytucji Soboru Watykańskiego II o św. Liturgii. Jednakże jej ostateczne wnioski winny być przedstawione Posiedzeniu Plenarnemu omawianej Sekcji.²¹

Ponadto Konsultorzy wymienionej wyżej Rady są tym samym biegłymi Kongregacji Obrzędów.

Sekcja II

62. § 1. **Sekcja sądowa,** czyli dotycząca spraw Sług Bożych, pod przewodnictwem Sekretarza i bezpośrednim kierownictwem Audytora Generalnego zajmuje się tymi sprawami, które mają na uwadze czy to prowadzenie procesów beatyfikacyjnych lub kanonizacyjnych Sług, nawet należących do obrzęd-

§ 2. Sectio haec iudicialis in triplicem subsectionem partitur, assignato unicuique a Summo Pontifice congruo numero Patrum Cardinalium et Consultorum.

1° **Subsectio prima:** moderante Auditore Generali cognoscit supplices libellos pro causarum introductione; normas tradit ad processus canonicos instruendos; peractae instructionis acta perpendit; supplementa instructoriae, si casus ferat, praecipit; videt — praesertim — de opportunitate introductionis causae, auditis semper saltem tribus Consultoribus, et perpenso voto Promotoris Generalis fidei. Decisio autem ferenda est coetu Patrum Cardinalium, huic negotio praeposito.

Eadem subsectio videt quoque de dubiis minoribus, de validitate actuum deque incidentibus.

2° **Subsectio altera:** quae constat certo Consultorum numero, quasi iudicum menere fungentium, moderante Auditore Generali et praesentibus votumque ferentibus, praeter Consultores praedictos, Praelatis Officialibus, Promotore Generali fidei et Subpromotore, atque Relatore Generali, videt de scriptis Servorum Dei, de eorumdem virtutibus in gradu heroico, aut de martyrio, aut de antiquo cultu.

Conventus decisio, rationibus in nixa et ab omnibus subscripta, una cum scriptis singulorum suffragiis, animadversionibus Promotoris Generalis fidei et patroni responsionibus, semper ab Auditore Generali transmittenda est ad coetum Patrum Cardinalium, huic subsectioni assignatorum, qui Praeside Cardinali Praefecto, et adsistente Secretario Congregationis decernit utrum ad ulteriora procedi possit an novam praeparatoriam instruere oporteat, an vero causa sit reponenda.

3° **Subsectio tertia:** certo Consultorum numero constans, a Consultoribus de quibus sub. § 2, 2° distinctorum moderante Praelato Secretario Congregationis et praesen-

ków wschodnich — czy to święte relikwie.

§ 2. Powyższa Sekcja sądowa dzieli się na trzy podsekcje. Każdej wyznacza Papież odpowiednią liczbę Kardynałów i Konsultorów.

1° **Pierwsza podsekcja:** kierowana przez Audytora Generalnego rozpatruje prośby dotyczące rozpoczęcia sprawy; wydaje przepisy co do prowadzenia kanonicznych procesów instrukcyjnych; bada akta przeprowadzonej instrukcji; nakazuje — gdy zachodzi potrzeba — uzupełnienie instrukcji; decyduje przede wszystkim o tym, czy jest wskazane prowadzenie sprawy, wysłuchawszy zawsze zdania przynajmniej trzech Konsultorów i rozważywszy wniosek Generalnego Promotora wiary. Decyzję jednak wydaje zespół Kardynałów, wyznaczony do tej sprawy.

Podsekcja ta rozstrzyga także mniejszej wagi wątpliwości, odnośnie ważności akt i spraw wypadkowych.

2° **Druga podsekcja:** która składa się z określonej liczby Konsultorów, wypełniających funkcje jak gdyby sędziów, rozpatruje — pod przewodnictwem Audytora Generalnego oraz w obecności, oprócz wspomnianych Konsultorów, Prałatów Oficjalów, Generalnego Promotora Wiary i Podpromotora, jak również Generalnego Relatora, którzy składają swoje wnioski — sprawy pism Sług Bożych, a następnie heroiczności ich cnót, męczeństwa i długotrwałego kultu.

Wniosek Zespołu, uzasadniony i podpisany przez wszystkich, wraz z pisemnymi głosami poszczególnych osób, z uwagami Generalnego Promotora wiary i odpowiedziami adwokata, winien być zawsze przesłany przez Generalnego Audytora do zespołu Kardynałów, przydzielonych do tej podsekcji. Pod przewodnictwem Kardynała Prefekta, któremu asystuje Sekretarz Kongregacji, zespół decyduje, czy można proces dalej prowadzić, czy też należałoby

tibus ac suffragium ferentibus Auditore Generali, Praelatis Officialibus, Promotore et Subpromotore Generali fidei atque Relatore Generali, praehabita medicorum relatione, visis animadversionibus Promotoris Generalis fidei et responsionibus patronorum, cognoscit de miraculis intercessione Servi Dei patris.

Decisio, iisdem modis in § 2, 2° statutis, subicienda est coetui Patrum Cardinalium huius subsectionis.

§ 3. De decisionibus a Patribus Cardinalibus in tribus subsectionibus latis, relatio semper fiat Summo Pontifici ad normam sacrorum canonum.²²

§ 4. Firmae manent, pro subsectionione secunda et tertia, Congregationes generales coram Summo Pontifice de quibus in Codice I. C.,²³ itemque ritus et sollemnitates, in Romana Curia receptae, Beatorum canonizationis postquam in Consistorio decreta fuerit.⁴²

§ 5. In sectione iudiciali habetur officium distinctum Promotoris Generalis Fidei qui, opem ei ferentibus Subpromotore Generali, aliis subpromotoribus deputatis necnon congruo numero officialium, animadversiones proponit circa validitatem actorum, et circa dubia de heroicitate virtutum, de martyrio, de non cultu, de miraculis.

§ 6. Sectio iudicialis suam habet Cancellariam, quae Auditori Generali directe est obnoxia, sub auctoritate tamen Cardinalis Praefecti et Praelati Secretarii.

§ 7. Sectio iudicialis denique alio ditatur tum Advocatorum et Procuratorum, qui dotibus et titulis instructi esse debeant a iure requisitis,²⁵ tum Collegio Medicorum ex peritissimis quoad scientiam et probitatem, legitime selectorum.

przeprowadzić nową instrukcję lub zaniechać prowadzenia sprawy.

3° **Trzecia podsekcja**, składająca się z określonej liczby Konsultorów, różnych od tych Konsultorów, o których mowa w § 2, 2° — rozpatruje pod przewodnictwem Pralata Sekretarza Kongregacji i przy obecności Audytora Generalnego, Promotora i Subpromotora Generalnego wiary oraz Referenta Generalnego, którzy biorą udział w głosowaniu, mając uprzednio sprawozdanie lekarzy, po przejrzeniu uwag Promotora Generalnego wiary i odpowiedzi adwokatów — cuda, zdziałane za wstawiennictwem Sługi Bożego.

Wniosek winien być przedstawiony zespołowi Kardynałów tej podsekcji, w sposób określony w § 2, 2°.

§ 3. O decyzjach wydanych przez Kardynałów w trzech podsekcjach, należy zawsze składać sprawozdanie Papieżowi zgodnie z przepisami kanonów.²²

§ 4. W odniesieniu do podsekcji drugiej i trzeciej zostają zachowane Zebrania generalne w obecności Papieża, o których mowa w Kodeksie P. K.,²³ podobnie zostają zachowane obrzędy i uroczystości, przyjęte w Kurii Rzymskiej z okazji kanonizacji błogosławionych, skoro zostało zadecydowane o nich na Konsystorzu.²⁴

§ 5. W sekcji sądowej istnieje odrębny urząd Generalnego Promotora wiary, mającego do pomocy Subpromotora Generalnego, kilku wyznaczonych subpromotorów, jak również odpowiednią liczbę urzędników. Przedstawia on uwagi odnośnie do ważności akt, na temat wątpliwości co do heroicznego cnót, męczeństwa, nie oddawania kultu, długotrwałego kultu, cudów.

§ 6. Sekcja sądowa posiada Kancelarię, która jest podległa bezpo-

²² Can. 2111 C.I.C.

²³ Can. 212; 2113; 2123; 2124 C.I.C.

²⁴ Can. 2141 C.I.C.

²⁵ Can. 2018 C.I.C.

63. Utrique Sectioni, cultus scilicet et iudiciali de causis Servorum Dei, praesto est Officium historico-hagiographicum, quod peculiari statuto regitur de quo in Litteris Apostolicis *Già da qualche tempo*, a Pio PP. XI motu proprio datis die 6 febr. 1930.

64. In quaestionibus circa Sacras Reliquias vel cultum Sanctorum iuxta doctrinae catholicae normas continendum, utraque Sectio, intacta sua cuiusque competentia, collatis consiliis procedit.

Item utrique Sectioni communia sunt tabularium, bibliotheca, tabulae, administratio seu arca nummaria, et alia quae Congregationi utilis esse possunt.

średnio Audytorowi Generalnemu, w zależności jednak od Kardynała Prefekta i Prałata Sekretarza.

§ 7. Wreszcie sekcja sądowa posiada zespół zarówno Adwokatów i Pełnomocników, którzy winni posiadać odpowiednie kwalifikacje i tytuły wymagane przez prawo,²⁵ jak i zespół Lekarzy, prawnie wybranych spośród najbardziej odznaczających się w zakresie wiedzy i uczciwości.

63. Obydwu Sekcjom, tj. kultu i sądowej odnośnie do Spraw Sług Bożych służy pomocą Urząd historycznohagiograficzny, który rządzi się specjalnym statutem, o którym mowa w Piśmie Apostolskim „*Già da qualche tempo*”, wydanym z własnej woli przez pap. Piusa XI, dnia 6 lutego 1930 r.

64. W sprawach dotyczących relikwii albo kultu Świętych oddawanego w ramach przepisów nauki katolickiej, obydwie sekcje, zachowując każda swoją kompetencję, działają po wspólnym uzgodnieniu.

Obydwie Sekcje mają wspólne archiwum, bibliotekę, zbiory, administrację czyli kasę i inne rzeczy, które mogą być pożyteczne dla Kongregacji.

Caput VI

Sacra Congregatio pro Clericis

65. Quo aptius nomen congruat actioni, Sacra Congregatio Concilli, in posterum appellabitur Sacra Congregatio pro Clericis.

66. Congregatio pro Clericis, cui praest Cardinalis Praefectus, iuventibus Secretario et Subsecretario, competens est in iis omnibus quae respiciunt clericos, qui in dioecesi apostolatam exercent, tum quoad personas tum quoad munera et ministerium pastorale.

Congregatio in triplex dispescitur officium.

Rozdział VI

Kongregacja Spraw Duchowieństwa

65. W celu odpowiedniejszego uzgodnienia nazwy z działalnością, Kongregacja Soboru będzie się nazywała w przyszłości: Kongregacja Spraw Duchowieństwa.

66. Kongregacja Spraw Duchowieństwa, której przewodniczy Kardynał Prefekt, wspomagany przez Sekretarza i Podsekretarza jest kompetentna w tym wszystkim, co dotyczy duchownych, wykonujących pracę apostolską w diecezji, tak w zakresie osób, jak i w odniesieniu do funkcji i posługiwania duszpasterskiego.

67. § 1. **Per officium primum:** Congregatio media et subsidia quaerit, proponit et urget quibus sacerdotes ad sanctitatem assequendam contendunt;²⁶ studia ne intermittant,²⁷ adeo ut iidem praesertim in divina revelatione, scientia theologica, artibus liturgicis necnon in humanis disciplinis magis magisque edocti, fructuosius exerceant sacerdotale ministerium; instituta pastoralia promovet; curat erigendas bibliothecas pro clero;²⁸ instituendos ubique statis temporibus cursus quos vocant, pro sacerdotibus, praesertim novensilibus, ut iidem pastorales cognitiones et methodum perficiant atque amplificent, experientias apostolicas mutuo communicent, activitates pastorales coordinent.²⁹

§ 2. Haec omnia, eorum quidem pedularibus muneribus aptata, etiam pro Diaconibus urgebit.

68. Congregationis, per idem officium, insuper est:

§ 1. In ea omnia incumbere quae ad munera et disciplinam attinent cleri dioecesiani, ad Capitula tum cathedralia tum collegialia, ad consilia pastoralia, ad parochos et varios paroeciales ceterosque sacerdotes ministerium pastorale exercentes, ad ipsos religiosos, in iis omnibus quae non spectant vitam religiosam,³⁰ ad celebrationem Missae eiusque stipem, ad collationem officiorum et beneficiorum non consistorialium; ad electiones adhuc forte vigentes in eorundem beneficiorum vel officiorum collatione;³¹ ad obligationem recitationis Divini Officii pietatisque exercitia;

Kongregacja składa się z trzech urzędów.

67. § 1. **Przez pierwszy urząd** Kongregacja poszukuje, przedstawia i usilnie zaleca środki i sposoby, dzięki którym kapłani zdążaliby do osiągnięcia świętości;²⁶ kontynuowali w dalszym ciągu studia,²⁷ tak, by coraz bardziej ugruntowani w Bożym objawieniu, wiedzy teologicznej i liturgicznej oraz w świeckich dyscyplinach bardziej owocnie wypełniali kapłańskie posługiwanie; popiera instytuty duszpasterskie; troszczy się o zakładanie bibliotek dla duchowieństwa;²⁸ o organizowanie wszędzie w ustalonych terminach tzw. kursów dla kapłanów zwłaszcza neoprezbiterów, aby zdobywali i pogłębiali wiedzę oraz metody duszpasterstwa, dokonywali wymiany doświadczeń apostolskich, koordynowali działalność duszpasterską.²⁹

§ 2. To wszystko będzie miało zastosowanie i do Diakonów, z odpowiednią adaptacją do ich szczególnych posług.

68. Przez ten urząd należy ponadto do Kongregacji:

§ 1. zajmowanie się tym wszystkim, co dotyczy obowiązków i karności kleru diecezjalnego, Kapituł, tak katedralnych, jak i kolegiackich, rad duszpasterskich, proboszczów i wikariuszów parafialnych oraz innych duchownych wypełniających posługę duszpasterską, samych zakonników w tych wszystkich rzeczach, które nie odnoszą się do życia zakonnego,³⁰ odprawiania Mszy św. i stypendium, nadawania

²⁶ Conc. Vatic. II, Decr. *Presbyterorum Ordinis*, n. 15, AAS 58 (1966) 1014.

²⁷ Cf. *ibid.*, n. 19, AAS 58 (1966) 1019.

²⁸ Cf. *ibid.*

²⁹ Cf. *ibid.*

³⁰ Cf. Conc. Vatic. II, Decr. *Christus Dominus*, n. 35, 4, AAS 58 (1966) 690.

³¹ Litt. Ap. *Ecclesiae Sanctae*, Motu Proprio datae die 6 aug. 1966, I, I, n. 18, § 1, AAS 58 (1966) 767.

§ 2. Per peculiare Consilium principia generalia tradere, quibus regatur aptior cleri distributio;³²

§ 3. De obligationibus videre communibus clericorum et laicorum, apto nexu servato, si oportuerit, cum Consilio de Laicis;

§ 4. Invigilare ne desit in quavis dioecesi Consilium presbyterale, collatis consiliis cum Congregatione pro Episcopis, pendere adiuncta quae suadent illud, sede Episcopali vacante, confirmari a Vicario Capitulari vel Administratore Apostolico;³³

§ 5. De controversiis circa praecedentiam inter clericos cognoscere, firmo iure Praefecturae Palatii Apostolici, necnon Congregationis pro Religiosis et Institutis saecularibus, quoad praecedentiam inter religiosos; itemque de aliis controversiis via administrativa, inter clericos et laicos, vel inter clericos dioecesanos et religiosos, firmis tamen n. 13 et ss.

69. **Per secundum officium:** 1° — maxime adlaborat in iis fovendis quae spectant praedicationem Verbi Dei; opera apostolatus temporum necessitatibus hominumque conditionibus accomodata promovet;³⁴ normas praebet opportunas, quae servari debent in institutione religiosa tradenda pueris, adolescentibus, juvenibus, adultis; regulas indicant servandas in scholasticis lectionibus catecheseos, collatis tamen consilliss cum Congregatione pro Institutione catholica et, si casus ferat, cum Congregatione pro Religiosis et Institutibus saecularibus; invigilat quibusvis cursibus catecheticis, tum paroecialibus tum scholaribus; curat ne ullibi desint institutiones tum ante tum post matrimonium habendae tum diversis fidelium coetibus aptatae; operam impendit in incrementum et modera-

urzędów i beneficjów niekonsysto-
rialnych, tzw. ludowych wyborów
jeszcze gdzieś istniejących przy na-
dawaniu tychże beneficjów i urzęd-
dów;³¹ obowiązku odmawiania bre-
wiarza i pobożnych praktyk;

§ 2. Wydawanie za pośrednictwem
specjalnej Rady ogólnych zasad dla
uregulowania odpowiedniejszego
rozmieszczenia kleru;³²

§ 3. Rozpatrywanie spraw doty-
czących obowiązków wspólnych du-
chownym i świeckim, zachowując —
gdyby to było pożyteczne — ścisłą
łączność z Radą Świeckich;

§ 4. Czuwanie nad tym, aby
w każdej diecezji była Rada Kapła-
nów oraz — po uzgodnieniu z Kon-
gregacją Biskupów — rozważenie
okoliczności, które by doradzały za-
twierdzenie jej w czasie wakansu
stolicy biskupiej przez Wikariusza
Kapitulnego lub Administratora
Apostolskiego;³³

§ 5. Rozpatrywanie sporów co do
precedencji między duchownymi,
z zachowaniem prawa Zarządu Do-
mu Papieskiego, jak również Kon-
gregacji Spraw Zakonnych i Insty-
tutów Świeckich odnośnie prece-
dencji wśród zakonników. Podobnie
rozpatrywanie innych sporów na
drodze administracyjnej między du-
chownymi lub między duchownymi
i świeckimi, ewentualnie między
duchowieństwem diecezjalnym i za-
konnikami, z zachowaniem jednak
przepisów n. 13 i nn.

69. **Przed drugi urząd:** 1° — o za-
biega jak najusilniej o popieranie
tego wszystkiego co dotyczy prze-
powiadania Słowa Bożego; popiera
dzieła apostolatu, dostosowane do
potrzeb czasów i warunków ludzi;³⁴
wydaje odpowiednie wskazania (nor-
my), które winny być przestrzega-
ne w nauczaniu religijnym dzieci,
młodzieży i starszych, daje wytycz-
ne, które winny być zachowane

³² Ibid., I. n. 1, AAS 58 (1966) 759.

³³ Cf. ibid., I, 15, §§ 1 et 4, AAS 58 (1966) 766.

³⁴ Conc. Vatic. II, Decr. *Christus Dominus*, n. 17, AAS 58 (1966) 681.

men Officiorum dioecesanorum quae catechesi praeficiuntur; insuper pastorem sollicitudinem promovet in peregrinantibus et quaestiones perpendit conexas cum peregrinationibus relaxationis causa susceptis (vulgo: „turismo”), cum fidelium vacationibus, rusticationibus, ludicris exercitationibus.³⁵ In his omnibus cooperatione quaerit Conferentiarum Episcopalium.

2° — Recognoscit et approbat directoria de catechesi, necnon programmata et schemata praedicationis Verbi Dei, in Conferentiis Episcoporum confecta pro diversa fidelium aetate et conditione; congressus catechisticos nationales fovet vel internationales probat aut cogit.

3° — Curat conficienda directoria pastoralia pro peculiaribus fidelium coetibus, collatis consiliis cum Dicasteriis quorum interest, et firmo iure Dicasteriorum quae curare debeant specialia directoria in re suae competentiae.

70. **Per tertium officium** 1° — Congregatio videt ea omnia quae attingunt conservationem et administrationem bonorum temporalium Ecclesiae, firma competentia ceterarum Congregationum quoad temporalia bona ab eisdem moderanda.

2° — Ipsius est proinde moderari administrationem quoad pias fundationes, pia legata, pia opera, beneficia, oratoria, ecclesias, sanctuaria, patrimonium artisticum ecclesiasticum, bona immobilia, nisi agatur de bonis religiosorum, arcas nummarias, taxas, tributa, pensiones beneficiorum, alienationes omnes aliaque huiusmodi; curare quae respiciunt massam communem dioecesanam vel regionalem,³⁶ congruam sustentationem clericorum eorumque pensiones etiam reversibiles; societates cautelares vel instituta promovere ad consulendum

w szkolnej katechezie, uzgadniając jednak sprawę z Kongregacją Nauczania Katolickiego oraz gdy zachodzi potrzeba z Kongregacją Zakonów i Instytutów Świeckich; rozacza opiekę nad wszelkiego rodzaju kształceniem katechetycznym tak parafialnym jak i szkolnym. Zabiega o to, ażeby wszędzie prowadzone doksztalcanie organizowane przed lub po małżeństwie oraz dostosowane do poszczególnych grup wiernych. Udziela pomocy do rozwoju i kierownictwa diecezjalnych referatów katechetycznych. Następnie popiera duszpasterską troskę w odniesieniu do podróżujących i rozważa problemy związane z turystyką, wakacjami wiernych, wczasami, rozrywkami.³⁵ W tych wszystkich sprawach nawiązuje współpracę z Konferencjami Biskupimi.

2° — Bada i zatwierdza dyrektoria dotyczące nauczania katechetycznego jak również programy i schematy dotyczące przepowiadania Słowa Bożego, sporządzone na Konferencjach Biskupów a dostosowane do różnego wieku i poziomu wiernych. Popiera krajowe kongresy katechetyczne lub zatwierdza ewentualnie zwołuje międzynarodowe.

3° — Troszczy się o sporządzanie dyrektoriiów duszpasterskich dla poszczególnych grup wiernych, po uzgodnieniu sprawy z zainteresowanymi Dykasteriami i z zachowaniem prawa tych Dykasteriiów, które mają obowiązek zatroszczyć się o wydanie specjalnych dyrektoriiów w zakresie własnej kompetencji.

70. **Przez trzeci urząd:** 1° — Kongregacja załatwia to wszystko, co dotyczy zachowania i administracji dóbr doczesnych Kościoła z zachowaniem kompetencji pozostałych Kongregacji odnośnie dóbr doczesnych przez nie zarządzanych.

2° — Do niej przeto należy kie-

³⁵ Cf. *ibid.*, n. 18, p. 682.

³⁶ *Motu Proprio Ecclesiae Sanctae*, diei 6 aug. 1966, I, 8, AAS 58 (1966) 762.

cleri necessitatibus e senecta, morbo aliove impedimento ortis;³⁷ inviligare tum institutis dioecesanis, quae fidelium oblationes colligunt³⁸ tum officiis administrativis dioecesanis, et apta consilia praebere administratoribus; admittere ad compositionem eos qui occuparunt bona ecclesiastica, etiam pertinentia ad religiosos; permittere ut fideles acquirant bona ecclesiastica quomodocumque usurpata.

rowanie administracją w odniesieniu do pobożnych fundacji, legatów, dzieł pobożnych, beneficjów, kaplic, kościołów, sanktuariów, kościelnego dziedzictwa sztuki, dóbr nieruchomości, o ile nie chodzi o dobra zakonników, kas, opłat, podatków, pensji beneficjalnych, wszelkich alienacji itp. Dalej troska o to, co dotyczy wspólnej kasy diecezjalnej lub regionalnej;³⁶ odpowiedniego wynagrodzenia duchownych, wypłacanych im pensji nawet zwrotnych — popieranie stowarzyszeń ubezpieczeniowych lub instytucji mających na uwadze niesienie pomocy duchowieństwu z racji starości, choroby lub innej przeszkody;³⁷ czuwanie tak nad instytucjami diecezjalnymi, które zajmują się zbieraniem ofiar wiernych³⁸ jak i nad diecezjalnymi urzędami administracyjnymi oraz udzielanie odpowiednich porad zarządom. Wreszcie załatwianie spraw z tymi, którzy zajęli dobra kościelne, nawet zakonne — zezwalanie, by wierni mogli nabywać dobra kościelne w jakikolwiek sposób nieprawnie zabrane.

Caput VII

Sacra Congregatio pro Religiosis et Institutis saecularibus

71. Sacra Congregatio negotiis religiosorum sodalium praeposita, nomen immutabit in Sacram Congregationem pro Religiosis et Institutis saecularibus.

72. Congregatio pro Religiosis et Institutis saecularibus, cui praees Cardinalis Praefectus, iuvante Secretario, in duplicem dispescitur sectionem, alteram religiosis, alteram saecularibus institutis praepo-

Rozdział VII

Kongregacja Zakonów i Instytutów Świeckich

71. Kongregacja Zakonów zmieni nazwę na: Kongregacja Zakonów i Instytutów Świeckich.

72. Kongregacja Zakonów i Instytutów Świeckich, której przewodniczy Kardynał Prefekt, wspomagany przez Sekretarza, składa się z dwóch sekcji: jedna dla spraw zakonników, druga dla spraw Instytutów świeckich — pod bezpośrednim kierownictwem Podsekretarza.

³⁷ Conc. Vatic. II, Decr. *Presbyterorum Ordinis*, n. 21, AAAS 58 (1966) 1021.

³⁸ *Ibid.*, nn. 20—21; Cf. *Motu proprio Ecclesiae Sanctae*, diei 6 aug. 1966, n. 18, § 1, AAS 58 (1966) 767.

sitam, sub immediato ductu proprii Subsecretarii.

73. § 1. **Per primam sectionem:** Congregatio praeponitur negotiis quae ad latini ritus instituta religiosa eorumque codales pertinent, salva competentia tum S. Congregationis pro Gentium Evangelizatione, tum Tribunalium, quando iudicialiter procedendum sit.

§ 2. Quapropter ad eam pertinent quae respiciunt institutorum erectionem, moderamen, suppressionem; finis proprii tutelam et prosecutionem, regimen et disciplinam, bona, privilegia, sodalium institutionem eorumque vitam iuxta specialem indolem et constitutiones atque dispensationes a iure communi, incoli competens Congregationis de disciplina Sacramentorum, circa ieiunium eucharisticum et ratione habita competentiae Congregationis pro Institutione catholica, circa studiorum scientificam seu academicam ordinationem in Ecclesia.

§ 3. Competens quoque est, eadem ratione, firma competentia S. Congregationis pro Gentium Evangelizatione, in iis quae attingunt sive societates vitae communis, quarum sodales more religiosorum vivunt, sive Tertios Ordines qua tales.

§ 4. In legum generalium applicatione et dispensatione, Congregatio pro Religiosis et Institutis saecularibus rationem semper habebit mentis et praxis aliorum Dicasteriorum in iis negotiis quae, natura sua, ad ipsa spectant, iuxta normam statutam sub n. 13.

§ 5. Eiusdem Congregationis est promovere accommodatam renovationem et incrementum vitae religiosae, itemque erigere consilia seu conferentias Superiorum Maiorum, quorum opera, opportuniore modo, uti curabit.³⁹

74. *Per secundam sectionem* Congregationi competunt eadem facultates, congrua congruis referendo, circa instituta saecularia, quippe

73. § 1. **Przez pierwszą sekcję:** Kongregacja załatwia sprawy odnoszące się do instytutów zakonnych obrządku łacińskiego oraz ich członków, z zachowaniem kompetencji tak Kongregacji Ewangelizowania Narodów, jak i Trybunałów, gdyby należało zastosować postępowanie sądowe.

§ 2. Z tej racji należą do niej wszystkie sprawy, dotyczące erekcji instytutów, kierownictwa, zniesienia; ochrony i osiągnięcia własnego celu, zarządu i dyscypliny, dóbr, przywilejów, wychowania członków, oraz ich życia zgodnie ze specjalnym charakterem i konstytucjami, a także dyspens od prawa powszechnego, nie naruszając kompetencji Kongregacji Sakramentów odnośnie do postu eucharystycznego i uwzględniając kompetencję Kongregacji Nauczania Katolickiego w zakresie układania naukowego czyli akademickiego studiów w Kościele.

§ 3. Kompetentna jest także z tej samej racji, zachowując kompetencję Kongregacji Ewangelizowania Narodów, w tym wszystkim co dotyczy czy to stowarzyszeń życia wspólnego, których członkowie żyją na wzór zakonników czy to Trzecich Zakonów jako takich.

§ 4. W stosowaniu praw ogólnych i dyspensowaniu od nich, Kongregacja Spraw Zakonnych i Instytutów Świeckich, zawsze będzie miała na uwadze wytyczne i praktykę innych Dykasteryj w tych sprawach, które z natury rzeczy do nich należą zgodnie z zasadą określoną w n. 13.

§ 5. Do teŹże Kongregacji naleŹy popieranie przystosowanej odnowy oraz rozwoju Źycia zakonnego jak r6wnieŹ erygowanie Rad czyli Konferencji WyŹszych PrzełoŹonych, z których pomocy odpowiednio będzie korzystać.³⁹

74. *Przez drugą sekcję* Kongregacja posiada te same uprawnienia, z zastosowaniem odpowiednich mo-

³⁹ Conc. Vatic. II, Decr. *Perfectae caritatis*, n. 23, AAS 58 (1966) 711.

quae, licet non religiosa, veram et completam consiliorum evangelicorum professionem in saeculo ab Ecclesia recognitam profiteantur, consecrationem conferentem.⁴⁰

dyfikacji, w odniesieniu do instytucji świeckich, tj. takich, które choć nie są zakonami, podejmują jednak prawdziwą i pełną profesję rad ewangelicznych w świecie, uznaną przez Kościół, powodując jego konsekrację.⁴⁰

Caput VIII

Sacra Congregatio pro Institutione catholica

75. Quae hactenus Sacra Congregatio de Seminariis et Studiorum Universitatibus nuncupata est, nomen sumit Sacrae Congregationis pro Institutione catholica.

76. § 1. Congregatio cui praest Cardinalis Praefectus, iuvantibus Secretario et Subsecretario, competentiam habet circa ea quae respiciunt promovendam clericorum formationem et scientificam institutionem catholicam sive clericorum sive laicorum, firma competentia tum Congregationis pro Religiosis et Institutis saecularibus in iis quae ad religiosos qua tales formandos pertinent, tum Congregationis pro Gentium Evangelizatione.

§ 2. Congregatio in triplex dispescitur officium.

77. **Per primum officium videt:**

1° — omnia quae spectant ad regimen, disciplinam, temporalem administrationem seminariorum, salva competentia Congregationis pro Gentium Evangelizatione, quacum concordi consilio et debita rerum coordinatione agendum est;

2° — ea quae attingunt promovendam aeducationem cleri dioecesanii atque scientificam institutionem religiosorum et institutorum saecularium; peculiariter vero perpendit et approbat seminariorum regionalium vel interregionalium

Rozdział VIII

Kongregacja Nauczania Katolickiego

75. Kongregacja, która nazywała się dotychczas Kongregacją Seminariorum i Uniwersytetów, otrzymuje nazwę: Kongregacja Nauczania Katolickiego.

76. § 1. Kongregacja, której przewodniczy Kardynał Prefekt, wspomagany przez Sekretarza i Podsekretarza posiada kompetencję w zakresie tego, co dotyczy formacji duchownych oraz wykształcenia katolickiego czy to duchownych, czy świeckich, z zachowaniem kompetencji tak Kongregacji Spraw Zakonnych i Instytutów Świeckich w tym, co ma na uwadze formację zakonników jako takich, jak i Kongregacji Ewangelizowania Narodów.

§ 2. Kongregacja obejmuje trzy urzędy.

77. **Przez pierwszy urząd załatwia:**

1° — wszystko, co dotyczy zarządu, dyscypliny, administracji gospodarczej seminariorum z zachowaniem kompetencji Kongregacji Ewangelizowania Narodów, z którą winna uzgadniać plany i koordynować działanie;

2° — sprawy mające na uwadze wychowanie duchowieństwa diecezjalnego oraz wykształcenia zakonników i członków instytutów świeckich. W szczególny sposób bada i zatwierdza statuty seminariorum re-

⁴⁰ Ibid., n. 11, p. 707.

statuta, ab Episcopis quorum interest parata.⁴¹

78. **Per secundum officium** moderatur Universitates vel Facultates, Athenaea, necnon quaevis instituta seu coetus superiorum studiorum, quae catholico nomine rite ornentur, quatenus ab Ecclesia auctoritate quomodocumque dependeant, haud exclusis iis quae a religiosis reguntur vel a laicis; institutiones et associationes ad studia provehenda fovet et approbat; admittitur ut in Universitatibus catholicis habeantur tum instituta quae primariae investigationi scientificae vel artisticae promovendae inserviunt, tum saltem cathedra sacrae theologiae, in qua lectiones tradantur laicis quoque alumnis accommodatae;⁴² normas praebet quoad academias et bibliothecas, praeter Vaticanam; fovet cooperationem mutuumque adiutorium Universitatum catholicarum atque consociationes earum sive nationales sive internationales; adlaborat ut apud Universitates non catholicas erigantur convictus et centra universitaria catholica.⁴³

79. **Per tertium officium** curat erectionem scholarum paroecialium et dioecesanorum, invigilat omnibus scholis catholicis cuiusque generis et gradus, infra tamen Universitates et Facultates, itemque institutis instructionis seu educationis ab auctoritate Ecclesiae dependentibus, nisi agatur de scholis quae dumtaxat praeparent ad vitam religiosam, firmo tamen praescripto n. 77, 2°; idcirco ad universum orbem catholicum extenditur eius competentia ad scholas quod attinet, nisi agatur de locis dependentibus a Congregatione pro Ecclesiis Orientalibus vel a Congregatione pro Gentium Evangelizatione.

80. Praeterea Congregatio quaestiones generales perscrutatur edu-

gionalnych lub międzyregionalnych, przygotowane przez zainteresowanych Biskupów.⁴¹

78. **Przez drugi urząd** kieruje Uniwersytetami, Fakultetami, Zakładami Naukowymi, jak również jakimikolwiek instytutami lub szkołami wyższymi, które noszą prawnie nazwę katolickich, a więc w jakiś sposób zależą od władzy kościelnej, nie wykluczając tych, które są prowadzone przez zakonników lub świeckich. Popiera i zatwierdza przedsięwzięcia i stowarzyszenia, mające na uwadze rozwój studiów. Zależy o to, by na Uniwersytetach katolickich były instytuty, które służą w pierwszym rzędzie postępowi badań naukowych lub praktycznych, jak i przynajmniej katedry teologii, gdzie prowadzono by wykłady, dostosowane również do poziomu studentów świeckich;⁴² wydaje przepisy odnośnie szkół wyższych i bibliotek, z wyłączeniem Watykańskiej. Popiera współpracę i udzielanie wzajemnej pomocy wśród Uniwersytetów katolickich i ich związki czy to w skali krajowej czy międzynarodowej. Podejmuje wysiłki, by przy Uniwersytetach niekatolickich utworzono domy studenckie i katolickie ośrodki uniwersyteckie.⁴³

79. **Przez trzeci urząd** troszczy się o zakładanie szkół parafialnych i diecezjalnych, roztacza opiekę nad wszystkimi szkołami katolickimi, jakiekolwiek rodzaju i stopnia, poniżej Uniwersytetów i Fakultetów oraz nad wszystkimi zakładami wychowawczymi, zależnymi od władzy kościelnej, o ile nie chodzi o szkoły, które tylko przygotowują do życia zakonnego, z zachowaniem jednak przepisu n. 77, 2°. Z tej racji jego kompetencja rozciąga się na całą kulę ziemską w zakresie szkół, z wyłączeniem terenów zależnych od Kongregacji Kościołów

⁴¹ Conc. Vatic. II, Decr. *Optatam totius*, n. 7, AAS 58 (1966) 719.

⁴² Ibid. *Declaratio Gravissimum educationis*, n. 10, p. 736.

⁴³ Ibid., n. 10, p. 736.

cationem et studia respicientes; cooperationem curat cum Conferentiis Episcopalibus, itemque cum auctoritatibus civilibus, coetibusque nationalibus et internationalibus, servata debita coordinatione cum S. Consilio pro Publicis Ecclesiae negotiis; vires coordinat mediaque ad iura et libertatem scholae vindicanda; congressus nationales et internationales approbat, in quibus prae-fatae quaestiones agitantur.

Wschodnich lub od Kongregacji Ewangelizowania Narodów.

80. Ponadto Kongregacja bada ogólne problemy, dotyczące wychowania i studiów. Nawiązuje współpracę z Konferencjami Biskupimi oraz z władzami cywilnymi, jak również z towarzystwami krajowymi lub międzynarodowymi, z zachowaniem koniecznej współpracy z Urzędem dla Międzynarodowych Spraw Kościelnych. Zespala siły i środki dla obrony praw i wolności szkoły. Zatwierdza kongresy krajowe i międzynarodowe, na których rozpatruje się wspomniane problemy.

Caput IX

Sacra Congregatio pro Gentium Evangelizatione seu de Propaganda Fide

81. Quae hucusque nuncupata est Sacra Congregatio de Propaganda Fide, in posterum appellabitur Sacra Congregatio pro Gentium Evangelizatione seu de Propaganda Fide.

82. Congregatio pro Gentium Evangelizatione, seu de Propaganda Fide, cui praeest Cardinalis Praefectus, iuvantibus Secretario et Subsecretario, competens est in rebus quae respiciunt omnes Missiones ad regnum Christi ubique diffundendum institutas, ideoque in constituendis et mutandis necessariis ministris, atque circumscriptionibus ecclesiasticis; in proponendis iis qui easdem regant; in efficiunt provehendo clero autochtone, cui pedemptim maiora attribuantur munera et regimen; in dirigenda et coordinanda tota activitate missionali ubique terrarum, tum quoad ipsos praecones Evangelii, tum quoad cooperationem missionariam fidelium.

83. § 1. Huius Congregationis Membra sunt praeter Patres Cardi-

Rozdział IX

Kongregacja Ewangelizowania Narodów czyli Rozkrzewiania Wiary

81. Dotychczasowa Kongregacja Rozkrzewiania Wiary będzie się nazywała w przyszłości: Kongregacja Ewangelizowania Narodów czyli Rozkrzewiania Wiary.

82. Kongregacja Ewangelizowania Narodów, czyli Rozkrzewiania Wiary, której przewodniczy Kardynał Prefekt, mając do pomocy Sekretarza i Podsekretarza jest kompetentna w sprawach wszystkich Misyj, tworzonych dla rozszerzania wszędzie królestwa Chrystusowego, a więc w zakresie powoływania i zmieniania potrzebnych tam osób, jak również w zakresie terytorialnych granic kościelnych; przedstawiania osób, które by nimi kierowały, coraz skuteczniejszego zwiększania liczby miejscowego duchowieństwa, któremu powierzaloby się z czasem ważniejsze funkcje i kierownictwo; kierowania i układania wszelkiej działalności misyjnej na całym świecie, tak co samych zwiastunów Ewangelii, jak i co do współpracy misyjnej wierznych.

nales, eisdem a Summo Pontifice assignatos, etiam Praesides Secretariatuum: pro Unione Christianorum, pro non Christianis, pro non credentibus.

§ 2. Ad pertractandas autem res maioris momenti et naturam principii generalis habentes, Congregationibus plenariis intersunt, tamquam earundem Membra, etiam cum voto deliberativo, si id Summo Pontifici placuerit, tum Episcopi ex Missionibus ab eodem Romano Pontifice nominati, tum repraesentantes Moderatorum Institutum et Operum Pontificiorum,⁴⁴ cauto ne desint qui exponant necessitates Ecclesiarum quae „iuniores” vel „autochtones” vocantur.

§ 3. Quoad numerum eorum de quibus in § 2, aliaque adiuncta, prae oculis habeantur Litterae Apostolicae *Ecclesiae Sanctae*, motu proprio datae die 6 aug. 1966, necnon peculiaris instructio a Sacra Congregatione edenda.

84. Haec Congregatio in locis sibi subiectis missionales dat impulsus, promovet vocationem et spiritualitatem missionariam; studium et preces pro Missionibus, necnon de istis nuntia genuina et adaequata producit;⁴⁵ Itemque studiosè absolvit officium iuventutem educandi atque clericos in Seminariis instituendi; curat quae ad synodorum necessitates et quaestiones gra-Conferentiarum Episcopaliū celebrationem spectant, eorumque statuta vel decreta, secundum iuris praescripta, recognoscit; visitationes statis temporibus indicit, quibus magis perspecta habeantur et regionum necessitates et quaestiones graviores.

85. Eiusdem Congregationis est suscitare et, pro variis regionum necessitatibus, distribuere missionarios; incitare et coordinare subsidia,

83. § 1. Członkami tej Kongregacji są, oprócz Kardynałów przydzielonych jej przez Papieża, także Przewodniczący Sekretariatów: Jedności Chrześcijan, dla Spraw Niechrześcijan i dla Spraw Niewierzących.

§ 2. Dla rozpatrywania ważniejszych spraw i mających charakter zasady ogólnej uczestniczą w posiedzeniach plenarnych, jako ich członkowie, nawet z głosem decydującym, gdyby tak zarządził Papież — zarówno Biskupi z terenów misyjnych, jak i Przedstawiciele Kierowników Instytutów i Dziel Papieskich,⁴⁴ z zastrzeżeniem, by nie brakowało tych, którzy by byli rzecznikami Kościołów tzw. „młodych” lub „autochtonicznych”.

§ 3. Gdy idzie o liczbę tych, o których mowa w § 2, oraz o inne okoliczności należy mieć na uwadze Pismo Papieskie „*Ecclesiae Sanctae*” wydane z własnej woli dnia 6 sierpnia 1966 r., jak również specjalną Instrukcję, którą wyda Kongregacja.

84. Powyższa Kongregacja daje, na podległych sobie terenach inicjatywę misjonarską, popiera powołania i duchowość misyjną — zapał i modlitwy w intencji Misyj, jak również podaje pewne i dokładne wiadomości o misjach;⁴⁵ Ponadto pilnie podejmuje obowiązek wychowania młodzieży i przygotowania alumnów w Seminariach. Roztacza troskę nad tym, co dotyczy odbywania synodów oraz Zebrań czyli Konferencji Biskupich, a ich statuty lub dekrety zatwierdza zgodnie z przepisem prawa. Naznacza w określonych terminach wizytacje, dzięki którym bardziej można poznać potrzeby tych terenów jak i poważniejsze problemy.

85. Do teje Kongregacji należy troska o misjonarzy i przydzielanie

⁴⁴ Conc. Vatic. II, Decr. *Ad gentes divinitus*, cap. V, n. n. 29, AAS 58 (1966) 979.

⁴⁵ *Ibid.*, cap. V, n. 29.

praesertim per Pontificalia Opera Missionalia, eaque assignare iuxta locorum indigentiam.⁴⁶

86. Huic Congregationi subsunt ratione finis definiti et praevalentis, Instituta religiosa in Missionibus erecta ibique praesertim laborantia; societates ecclesiarum et mulierum sine votis ac Seminaria, quae ex statutis dumtaxat fundata sunt ut in eis instituantur missionarii pro exteris missionibus, quod attinet ad eorum regulas, administrationem atque opportunas concessionem ad sacram ordinationem alumnorum requisitas, servatis tamen normis editis a Congregatione pro Religiosis necnon quoad studia seu institutionem scientificam, a Congregatione pro Institutione catholica.

87. Tenetur autem negotia deferre ad competentes Congregationes quae Fidem attingunt aut sacros ritus aut studia ecclesiastica aut catholicas Universitates, aut dispensationes a matrimonio rato et non consummato; causas matrimoniales insuper aliave negotia ordinem iudiciale requirentia transmittit Sacrae Romanae Rotae.

88. Quod vero spectat ad ceteros sodales religiosos, sive latini sive orientalium rituum, haec Congregatio competentiam habet in ea dumtaxat quae hos qua missionarios, sive uti singulos sive simul sumptos attingunt, firmo iure Congregationis pro Ecclesiis Orientalibus et remissis ad Congregationem pro Religiosis et Institutis saecularibus quae religiosos qua tales, uti singulos vel simul sumptos, respiciunt, salvo speciali Summi Pontificis praescripto.

89. Ad cooperationem missionalem fovendam habet Consilium Supremum Pontificis Missionalibus Operibus regendis, a quo dependent Consilia generalia Unionis Missionalis Cleri, Operis a Propagatione

ich według pilniejszych potrzeb terenu; organizowanie i koordynowanie pomocy, zwłaszcza poprzez Papieskie Dzieła Misyjne oraz rozdzielanie ich zależnie od miejscowych potrzeb.⁴⁶

86. Omawianej Kongregacji podlegają z racji określonego i zasadniczego celu Instytuty zakonne erygowane na Misjach i tam głównie pracujące; stowarzyszenia mężczyzn i niewiast bez ślubów oraz Seminaria, które na podstawie statutów są założone wyłącznie w celu przygotowywania misjonarzy dla misyj zewnętrznych — w zakresie ich przepisów, administracji oraz odpowiednich zezwoleń wymaganych do wyższych święceń alumnów, z zachowaniem jednak norm wydanych przez Kongregację Zakonów, jak również, gdy chodzi o studia czyli formację teoretyczną, przez Kongregację Nauczania Katolickiego.

87. Obowiązana jest przesać do kompetentnych Kongregacji sprawy, które dotyczą Wiary, świętych obrzędów, studiów kościelnych, katolickich Uniwersytetów, dyspens od małżeństwa zawartego a niedopełnionego. Ponadto sprawy małżeńskie oraz inne, wymagające dochodzenia sądowego przekazuje Rocie Rzymskiej.

88. Co zaś dotyczy pozostałych zakonników czy to obrządku łacińskiego, czy obrządków wschodnich, powyższa Kongregacja posiada kompetencję w odniesieniu do tych spraw, które ich dotyczą jako misjonarzy, branych pojedynczo lub zespołowo, z zachowaniem prawa Kongregacji Kościołów Wschodnich i przekazuje Kongregacji Zakonów i Instytutów Świeckich sprawy, które dotyczą zakonników jako takich, branych pojedynczo lub zespołowo, przy czym zachowuje moc specjalny przepis Papieski.

89. Dla popierania współpracy misjonarskiej posiada Najwyższą Ra-

⁴⁶ Ibid., cap. V, n. 29.

Fidei, Operis a S. Petro Apostolo, Operis a S. Infantia.

90. Consultorum coetus in quo partem habent, praeter ceteros viros peritos, etiam Secretarii trium Secretariatuum, Moderatores Institutum et Operum Pontificalium necnon repraesentantes tum Operum Regionalium pro Missionibus tum consociationum internationalium laicorum, notiones colligit opportunas cum de condicione locali variarum regionum deque modo cogitandi diversorum hominum coetuum, tum de methodis evangelizationis adhibendis, atque conclusiones scientifice fundatas, pro opere et cooperatione missionali proponit.⁴⁷

91. Officium administrativum curat aerarium Congregationis seu bonorum administrationem sub directione Cardinalis Praefecti, firmo onere reddendi debitam rationem Praefecturae rerum oeconomicarum Sanctae Sedis.

dę kierowania Papieskimi Dzielami Misyjnymi, od której zależą Rady generalne: Unii Misyjnej Kleru, Dzieła Rozkrzewiania Wiary, Dzieła św. Piotra Apostoła, Dzieła Dziecięctwa.

90. Zespół Konsultorów, do którego należą oprócz innych biegłych osób, także Sekretarze trzech Sekretariatów, Kierownicy Instytutów i Dzieł Papieskich oraz przedstawiciele zarówno regionalnych Dziel Misyjnych, jak i międzynarodowych Stowarzyszeń osób świeckich — zbiera odpowiednie dane tak o warunkach lokalnych różnych regionów, jak i sposobie myślenia różnych grup ludzi, jak i o metodach, które winny być stosowane w ewangelizowaniu, przedstawiając naukowo uzasadnione wnioski, dotyczące działalności i współpracy misjonarskiej.⁴⁷

91. Urząd administracyjny zarządza finansami czyli dobrami materialnymi Kongregacji, pod kierownictwem Kardynała Prefekta, z zachowaniem obowiązku przedkładania należnego sprawozdania Urzędowi Spraw Gospodarczych Stolicy Apostolskiej.

IV

SECRETARIATUS

Caput I

Secretariatus ad Christianorum unitatem fovendam

92. § 1. Secretariatum ad Christianorum unitatem fovendam, cuius membra sunt Cardinales et Episcopi a Summo Pontifice nominati, moderatur Cardinalis Praeses, cui auxilium praestant Secretarius et Subsecretarius. Consilia autem iuxta Normas generales, n. 5, praebent Consultores clerici et laici ex uni-

IV

SEKRETARIATY

Rozdział I

Sekretariat Jedności Chrześcijan

92. § 1. Sekretariatem Jedności Chrześcijan, którego członkami są Kardynałowie i Biskupi, mianowani przez Papieża, kieruje Kardynał Przewodniczący, któremu świadczą pomoc Sekretarz i Podsekretarz. Swoją zaś radą służą, zgodnie z Normami Generalnymi, n. 5, Konsultorzy, duchowni i świeccy, powoły-

⁴⁷ Ibid., cap. V, n. 29.

verso orbe advocandi, qui sunt in rebus oecumenicis probe versati.

§ 2. Inter Membra Secretariatus adnumerantur ex officio Cardinales Praefecti Sacrarum Congregationum pro Ecclesiis Orientalibus et pro Gentium Evangelizatione, inter Consultores vero semper sunt Secretarii earundem Congregationum.

§ 3. Secretariatus in duplex partitur Officium, sub immediato ductu sui Delegati: alterum pro parte quae dicitur occidentalis, alterum pro parte quae orientalis nuncupatur.

93. Secretariatus competentiam et munus habet fovendi Christianorum unitatem. Ideoque, re prius delata ad Summum Pontificem, rationes curat cum fratribus aliarum communitatum; de recta interpretatione et executione principiorum oecumenismi agit; coetus catholicos cogit vel alit et coordinat tum nationales tum internationales, unitatem Christianorum promoventes; colloquia instituit quoad quaestiones et activitates oecumenicas cum Ecclesiis a Sede Apostolica seiunctis; observatores catholicos deputat pro conventibus christianis; fratrum seiunctorum observatores ad conventus catholicos invitat, quoties id opportunum videtur; decreta conciliaria, quae ad rem oecumenicam attinent, executioni mandat.

94. Competentiam insuper habet in rebus Iudeis sub aspectu religionis respicientibus.

95. Negotia mixta concorditer tractantur cum Dicasteriis quorum interest.

wani z całego świata, dobrze zorientowani w sprawach ekumenicznych.

§ 2. Do Członków Sekretariatu zalicza się z urzędu Kardynałów Prefektów Kongregacji: Kościołów Wschodnich i Ewangelizowania Narodów. Natomiast Sekretarze tych Kongregacji są zawsze Konsultorami.

§ 3. Sekretariat składa się z dwóch Urzędów pod bezpośrednim kierownictwem swego Delegata: jeden dla tzw. części zachodniej, drugi dla części zwanej wschodnią.

93. Do kompetencji i obowiązków Sekretariatu należy popieranie jedności Chrześcijan. I dlatego, przedstawwszy uprzednio sprawę Papieżowi, rozłącza troskę nad kontaktami z braćmi innych społeczności. Zajmuje się właściwą interpretacją i realizacją zasad ekumenizmu. Zwołuje, popiera i koordynuje spotkania katolików tak krajowe jak i międzynarodowe, zmierzające do jedności Chrześcijan. Podejmuje dialogi odnośnie problemów i poczynań ekumenicznych z Kościołami i wspólnotami kościelnymi odłączonymi od Stolicy Apostolskiej. Wyznacza obserwatorów na spotkania chrześcijańskie. Zaprasza obserwatorów ze strony braci odłączonych na katolickie spotkania, ilekroć wydaje się to pożyteczne. Poleca wykonywać soborowe dekryety dotyczące spraw ekumenicznych.

94. Ponadto posiada kompetencję w sprawach dotyczących Żydów pod aspektem religijnym.

95. Sprawy mieszane są załatwiane w porozumieniu z zainteresowanymi Dykasteriami.

Caput II

Secretariatus pro non christianis

96. Secretariatus pro non christianis, moderante Cardinali Praeside et auxilium ferentibus Secretario et Subsecretario, eos salubriter atin-

Rozdział II

Sekretariat dla Spraw Niechrześcijan

96. Sekretariat dla Spraw Niechrześcijan, pod kierownictwem Kardynała Przewodniczącego i przy pomocy Sekretarza i Podsekretarza,

git, Summo Pontifice probante, qui christianae religionis sunt quidem expertes, sed aliquam religionem profitentur vel sensu religioso potiuntur.

97. Secretariatus Membra, praeter Cardinalem Praefectum S. Congregationis pro Gentium Evangelizatione, sunt ea quae eliguntur a Summo Pontifice, sive e Sacro Collegio Cardinalium, sive proponentibus Conferentiis Episcopalibus locorum Missionum itemque aliis in quorum circumscriptionibus complures non christiani quavis de causa, etiam pro tempore, degant. Consilia autem affert Peritorum coetus, a Summo Pontifice adprobatorum.

98. Intacta competentia Congregationis pro Gentium Evangelizatione, ad finem suum assequendum Secretariatus non modo studia promovet, sed et impensa caritate fovet cum non christianis rationes quibus efficiatur ut mutua augeatur aestimatio.

99. Eiusdem Secretariatus est methodum et vias quaerere ad aptum instituendum dialogum cum non christianis. Curat igitur ut non christiani rite cognoscantur et iuste aestimentur a christianis, utque vicissim lidem christianam doctrinam et vitam aequae cognoscere et aestimare possint; desideria Ordinariorum excipit et perpendit; formationi consulit eorum qui in dialogum incumbunt; incepta proponit, examinat, approbat quae experientia subiecerit.

100. Eidem adnectitur Officium ad rationes fovendas cum Musulmanis.

zajmuje się zbawiennie — za aprobatą Ojca św. — tymi, którzy wprawdzie nie wyznają religii chrześcijańskiej, ale wyznają jakąś religię lub kierują się zmysłem religijnym.

97. Członkami Sekretariatu są, oprócz Kardynała Prefekta Kongregacji Ewangelizowania Narodów osoby wybrane przez Papieża, czy to z Kolegium Kardynałów, czy też na propozycję Konferencji Biskupich terenów misyjnych, jak również i innych, w zasięgu których przebywa, z jakiegokolwiek przyczyny, wielu niechrześcijan, choćby czasowo. W charakterze zaś doradców występuje zespół biegłych, zatwierdzonych przez Ojca św.

98. Nie naruszając kompetencji Kongregacji Ewangelizowania Narodów, Sekretariat nie tylko organizuje (popiera) studia dla osiągnięcia swojego celu, lecz również z żarliwą miłością popiera kontakty z niechrześcijanami, przez które osiąga się coraz większe wzajemne zrozumienie.

99. Do omawianego Sekretariatu należy poszukiwanie metody i dróg dla nawiązania dialogu z niechrześcijanami. Troszczy się więc o to, ażeby chrześcijanie właściwie poznali i oceniali niechrześcijan oraz by ci ostatni mogli wzajemnie właściwie poznać i ocenić naukę i życie chrześcijańskie. Przyjmuje i rozważa dezyderaty Ordynariuszów. Zabiega o przygotowanie tych, którzy będą zajmowali się dialogiem. Proponuje, bada i zatwierdza te inicjatywy, które podsuwa doświadczenie.

100. Złączony jest z nim urząd dla utrzymywania kontaktów z Muzułmanami.

Caput III

Secretariatus pro non credentibus

101. Secretariatus pro non credentibus Praesidem habet S.R.E Cardi-

Rozdział III

Sekretariat dla Spraw Niewierzących

101. Sekretariat dla Spraw Niewierzących ma Przewodniczącym

nalem, iuvantibus Secretario et Subsecretario, et constat ex quibusdam Cardinalibus et Episcopis a Summo Pontifice nominatis, quibus accedunt Consultores ex toto Orbe electi.

102. Secretariatus, probante Summo Pontifice, in atheismi studium incumbit, ut eius diversas rationes intimius exploret et, quoad fieri potest, colloquium instituat cum ipsis non credentibus qui collaborationem sincere acceptent.

V

CONSILIUM DE LAICIS
ET PONTIFICIA COMMISSIO
STUDIOSORUM
A „IUSTITIA ET PACE”

103. Normae valent quae editae sunt in Litteris Apostolicis *Catholicam Christi Ecclesiam Motu Proprio* datis die 6 ian. 1967.⁴⁸

VI

TRIBUNALIA

Caput I

Supremum Tribunal Signaturae
Apostolicae

104. Supremum Tribunal Signaturae Apostolicae constat ex nonnullis S.R.E. Cardinalibus a Summo Pontifice nominatis, quorum unus, ab eodem delectus, Praefecti munere fungitur, auxilium ferentibus Secretario et Subsecretario. Duplicem habet sectionem.

105. **Per sectionem primam** Tribunal ea cognoscit, aut ex potestate ordinaria aut ex potestate delegata, quae eidem tribuuntur in Cordice iuris canonici;⁴⁹ competentiam tribunalium, etiam pro causis matrimonialibus constitutorum, prorogat; forum peregrinorum in Urbe, donec

Kardynała, wspomaganego przez Sekretarza i Podsekretarza a składa się z niektórych Kardynałów i Biskupów mianowanych przez Ojca św., do których dochodzą Konsultorzy wybrani z całego świata.

102. Sekretariat zajmuje się, za aprobatą Ojca św., badaniem ateizmu, aby dogłębniej poznać jego różne aspekty i na ile to możliwe nawiązać dialog z niewierzącymi, którzy szczerze akceptują współpracę.

V

RADA ŚWIECKICH
I PAPIESKA KOMISJA STUDIÓW
„IUSTITIA ET PAX”

103. Zachowują swoją moc przepisy, wydane w Piśmie Apostolskim *„Catholicam Christi Ecclesiam”*, wydanym z własnej woli dnia 6 stycz. 1967 r.⁴⁸

VI

TRYBUNAŁY

Rozdział I

Sygnatura Apostolska

104. Sygnatura Apostolska składa się z niektórych Kardynałów, mianowanych przez Papieża, z których jeden, określony przez Ojca św. sprawuje funkcję Prefekta, mając do pomocy Sekretarza i Podsekretarza. Posiada dwie sekcje.

105. **Przez pierwszą sekcję** Trybunał rozpoznaje — czy to na podstawie władzy zwyczajnej czy delegowanej — to, co mu przyznaje Kodeks prawa kanonicznego.⁴⁹ Przedłuża kompetencję Trybunałów ustanowionych nawet dla spraw małżeńskich. Dopóki inaczej nie zostanie postanowione właściwość są-

⁴⁸ AAS 59 (1967) 25—28.

⁴⁹ Can. 1603, 1604, 1605 C.I.C.

aliter provideatur, extendit ad processus nullitatis matrimonii, extraordinariis dumtaxat in adiunctis et gravissimis de causis; ad normam sacrorum canonum invigilat pro munere suo rectae administrationi iustitiae; tribunalium regionalium vel interregionalium erectionem curat; iuribus gaudet, quae eidem tribuuntur in Concordatis inter Sanctam Sedem et varias Nationes.

106. **Per alteram sectionem** Signatura Apostolica contentiones dirimit ortas ex actu potestatis administrativae ecclesiae, et ad eam, ob interpositam appellationem seu recursum adversus decisionem competentis Dicasterii, delatas, quoties contendatur actum ipsum legem aliquam violasse. In his casibus videt sive de admissione recursus sive de illegitimitate actus impugnati.

107. **Per eandem sectionem** iudicat insuper de conflictibus competentiae inter Dicasteria Sedis Apostolicae; cognoscit negotia administrativa a Romanae Curiae Congregationibus ipsi delata; videt de quaestionibus a Summo Pontifice eidem commissis.

108. Signatura Apostolica regitur lege propria.

dową w odniesieniu do podróźnych przebywających w Rzymie rozciąga i na procesy dotyczące nieważności małżeństwa, lecz tylko w nadzwyczajnych okolicznościach i na skutek bardzo poważnych przyczyn. Zgodnie z przepisami kanonów czuwa ze swego urzędu nad właściwym wymiarem sprawiedliwości. Troszczy się o erekcję trybunałów krajowych i międzynarodowych. Posiada uprawnienia, które są jej przyznane w Konkordatach między Stolicą Ap. i różnymi Państwami.

106. **Przez drugą sekcję** Sygnatura Apostolska rozstrzyga spory powstałe w wykonywaniu kościelnej władzy administracyjnej, a do niej przekazane, na skutek złożonej apelacji czyli rekursu przeciwko decyzji kompetentnego Dykasterium, ilekroć się stwierdza, że sam akt naruszył jakieś prawo. W tych wypadkach rozstrzyga czy to o dopuszczeniu rekursu, czy to o bezprawności zaskarżonego aktu.

107. Przez tę samą sekcję rozstrzyga konflikty kompetencyjne między Dykasteriami Stolicy Apostolskiej. Rozpatruje sprawy administracyjne przedstawione jej przez Kongregację Kurii Rzymskiej. Załatwia sprawy zlecone jej przez Ojca św.

108. Sygnatura Apostolska rządzi się własnym prawem.

Caput II

Sacra Romana Rota

109. Firmis manentibus praescriptis Codicis iuris canonici,⁵⁰ competentia Sacrae Romanae Rotae in causis nullitatis matrimonii ad Sedem Apostolicam rite delatis, extenditur etiam ad causas inter partem catholicam et acatholicam, vel inter partes acatholicas, sive ad latinum, sive ad orientales ritus alterutra, vel utraque pars baptizata pertineat, remissis tamen quaestionibus

Rozdział II

Rota Rzymska

109. Zachowując w mocy przepisy Kodeksu prawa kanonicznego,⁵¹ kompetencja Roty Rzymskiej w sprawach małżeńskich, właściwie skierowanych do Stolicy Apostolskiej, rozciąga się również na sprawy między stroną katolicką i akatolicką lub między stronami akatolickimi, gdy jedna lub obydwie strony ochrzczone należą do obrządku czy to łacińskiego, czy obrząd-

⁵⁰ Can. 1598; 1599; cf. etiam can. 1557, § 2 C.I.C.

doctrinalibus, Fidem attingentibus, Congregationi pro Doctrina Fidei, ad normam nn. 29 et 31 huius Constitutionis.

110. Sacra Romana Rota suis regitur normis.

ków wschodnich, pozostawiając jednak Kongregacji Nauki Wiary kwestie doktrynalne, dotyczące Wiary, zgodnie z przepisem nn. 29 i 31 niniejszej Konstytucji.

110. Rota Rzymska rządzi się własnymi przepisami.

Caput III

Sacra Paenitentiaría Apostolica

111. Sacrae Paenitentiariae Apostolicae praeficitur Cardinalis Paenitentiaris Maior, qui adiuvatur a Regente aliisque Praelatis, qui eiusdem Paenitentiaris Maioris Consilium efficiunt.⁵¹

112. Huius tribunalis iurisdictione complectitur ea quae forum internum etiam non sacramentale respiciunt; quare hoc tribunal pro foro interno largitur gratias, absolutioes, dispensationes, commutationes, sanationes, condonationes.

113. Eidem dumtaxat Paenitentiariae insuper demandantur ea quae spectant ad concessionem et usum indulgentiarum, salvo tamen iure Congregationis pro Doctrina Fidei videndi ea quae doctrinam dogmaticam circa easdem indulgentias attingunt.

VII

OFFICIA

Caput I

Cancellaria Apostolica

114. Cancellaria Apostolica, cui praest Cardinalis S.R.E. Cancellarius, iuvante Regente, munere fungitur expediendi tum Litteras Decretales atque Constitutiones apostolicas, tum Litteras apostolicas in forma Bullae vel Brevis maioris momenti, prout lege statutum est,

Rozdział III

Penitencjaria Apostolska

111. Penitencjarii Apostolskiej przewodniczy Kardynał Wielki Penitencjarz, wspomagany przez Regensa i innych Prałatów, którzy tworzą Radę Penitencjarza Wielkiego.⁵¹

112. Jurysdykcja tego trybunału obejmuje sprawy dotyczące zakresu wewnętrznego także pozasakramentalnego. Z tej racji omawiany trybunał udziela łask, rozgrzeszeń, dyspens, zamian, sanacji, kondonacji — w zakresie wewnętrznym.

113. Ponadto tylko Penitencjarii zleca się to, co dotyczy udzielania i praktyki odpustów, z zachowaniem jednak uprawnienia Kongregacji Nauki Wiary do rozpatrywania nauki dogmatycznej o odpustach.

VII

URZĘDY

Rozdział I

Kancelaria Apostolska

114. Kancelaria Apostolska, której przewodniczy Kardynał Kanclerz, wspomagany przez Regensa wypełnia zadanie wysyłania tak Dekretów oraz Konstytucji Apostolskich jak i Pism apostolskich w formie Bulli lub Brewe w ważniejszych sprawach, o ile zostało to określone

⁵¹ Pius XI, Const. *Quae divinitus Nobis*, diei 25 martii 1935, nn. 2—3; cfr. AAS 27 (1935) 97 ss.

vel id commissum a Summo Pontifice aut a propriis Romanae Curiae Dicasteriis.

115. Litterae sive in forma Bullae sive in forma Brevis, ne expediantur, nisi de mandato Summi Pontificis vel cuiusdam Dicasterii, singillatim servatis eiusdem mandati terminis.⁵²

116. Cancellariae Apostolicae est sigillum plumbeum atque anulum piscatoris summa cura custodire.

prawem lub zlecone przez Ojca św., ewentualnie przez odpowiednie Dykasterie Kurii Rzymskiej.

115. Pisma czy to w formie Bulli czy w formie Brewe wysyła tylko na zlecenie Papieża lub jakiegoś Dykasterium, zachowując w poszczególnych wypadkach terminy wskazane w poleceniu.⁵²

116. Do Kancelarii Apostolskiej należy strzeżenie z najwyższą troską pieczęci ołowianej oraz pierścienia rybaka.

Caput II

Praefectura rerum oeconomicarum S. Sedis

117. Praefectura rerum oeconomicarum Sanctae Sedis, quam dirigit Commissio trium Cardinalium, quorum unus Praesidis munere fungitur, iuvante Praelato Secretario, coordinat omnes administrationes bonorum Sanctae Sedis eisque invigilat.

118. Praefecturae adsunt Ratiocinator Generalis alique computatores, iuxta necessitates, eidemque consilium praebet Coetus consultorum ex clericis vel laicis vere peritis eligendorum a Summa Pontifice.

119. Commissio Patrum Cardinalium, Praelatus a Secretis et Consultores elapso a nominatione quinennio indigent confirmationem.

120. Praefectura munera obtinet quae sequuntur:

1° recipit tum relationem de statu patrimoniali et oeconomico, tum rationem accepti et expensi aestimationem sumptum sive praeviam sive posteriorem exhibitam a bonorum Administratoribus, qui a Sancta Sede pendent, licet quandam vel plenam libertatem (vulgo: autonomia) habeant, haud exceptis Commissionibus et Administrationibus Pontificiis sive in Urbe sive extra Urbem, salva tamen peculiari ordina-

Rozdział II

Zarząd Spraw Gospodarczych Stolicy Ap.

117. Zarząd Spraw Gospodarczych Stolicy Apostolskiej, którym kieruje Komisja trzech Kardynałów, spośród których jeden spełnia funkcję Przewodniczącego, będąc wspomagany przez Prałata Sekretarza — koordynuje wszelką administrację dobrami Stolicy Świętej i czuwa nad nią.

118. Zarząd posiada Głównego Księgowego oraz innych Księgowych, zależnie od potrzeb, a radą służy mu zespół konsultorów wybieranych przez Papieża spośród osób rzeczywiście biegłych tak duchownych jak i świeckich.

119. Komisja Kardynałów, Prałat Sekretarz i Konsultorzy wymagają zatwierdzenia, po upływie pięcioletnia od nominacji.

120. Zarząd otrzymuje następujące zadania:

1° przyjmuje zarówno sprawozdanie o stanie majątkowym i gospodarczym, jak i rozliczenie dotyczące przychodów i rozchodów oraz uzasadnienie wydatków czy to uprzednie czy późniejsze, przedstawiane przez Zarządców dóbr, zależnych od Stolicy Świętej, chociażby posiadali pewną lub całkowitą autonomię, nie wyłączając Komisyj i Administracyj

⁵² Can. 260 C.I.C.

tionem Institutum Religionis operibus tutandis;

2° sedulo perpendit rationem et aestimationem, de quibus supra, ut — statuto tempore — per Cardinalem Praesidem exhibere possit approbationi Summi Pontifici generalium computationem (= bilancio) accepti et expensi anni superioris (consuntivo) necnon praeviae aestimationis pro anno subsequente (preventivo).

3° coordinat omnia nummaria Sanctae Sedis incepta (vulgo investimenti, operationi importantii) iisque invigilat, ita ut singula ordinatim procedant ad suum assequendum finem;

4° examinat laborum adumbrationes, tum praevias tum executivas et, si opus fuerit, ipsis laboribus invigilat;

5° taxat centesimas partes, Administrationi Generali Patrimonii Apostolicae Sedis tradendas, titulo contributionis ad onera levanda;

6° libros inspicit et documenta, eaque expendit quae ordinariam gestionem excedunt; de quibus relationem scriptam per Cardinalem Praesidem Summo Pontifici tradit.

121. Praefectura cognoscit insuper de iis qui munus sibi commissum obeunt, patrimonio Sanctae Sedis damnum quomodocumque intulerint. Actiones poenales autem vel civiles deferentur Tribunali competenti, aut, si hoc desit, Commissioni specialiter deputandae vel, de Summi Pontificis mandato, Tribunali S. R. Rotae.

Papieskich, czy to w Rzymie, czy poza Rzymem, z zachowaniem jednak szczególnej organizacji Instytutu obrony Dziej Religii;

2° Bada dokładnie rozliczenie i uzasadnienie, o których była wyżej mowa, ażeby — w ustalonym czasie — Kardynał Przewodniczący mógł przedstawić do zatwierdzenia Ojcu św., ogólne rozliczenie (bilans) przychodów i rozchodów poprzedniego roku (rozliczeniowego) jak również planowany budżet na rok następny.

3° koordynuje wszystkie przedsięwzięcia finansowe (zwane potocznie: inwestycje, wielkie operacje) i czuwa nad nimi tak, ażeby każde z zachowaniem porządku zmierzało do właściwego celu;

4° bada wykazy prac tak planowanych jak i wykonanych, a gdy zachodzi potrzeba rozłącza troskę nad samymi pracami;

5° określa procenty przekazywane Generalnemu Zarządowi Państwa Watykańskiego tytułem podatku na pokrycie kosztów;

6° przegląda księgi i dokumenty oraz załatwia to co przekracza zwyczajną kompetencję w zarządzie (majątkiem). Składa o tym pisemną relację Ojcu św. za pośrednictwem Kardynała Przewodniczącego.

121. Ponadto Zarząd rozpatruje sprawy tych, którzy wykonując powierzoną sobie funkcję, wyrządzili w jakikolwiek sposób szkodę Stolicy Apostolskiej. Jednakże dochodzenia karne lub cywilne przekazuje się kompetentnemu Trybunałowi, a gdyby takiego nie było specjalnie utworzonej Komisji, ewentualnie — z polecenia Papieża — Trybunałowi Roty.

Caput III

Camera Apostolica

122. Camera Apostolica, cui praeficitur Cardinalis S.R.E. Camerarius, vel eo impedito, Vice Camerarius,

Rozdział III

Kamera Apostolska

122. Kamera Apostolska, której przewodniczy Kardynał Kamerling, albo, gdy on jest przeszkodzony Wi-

munus servat curandi atque administrandi bona et iura temporalia Sanctae Sedis, quo tempore haec vacat.⁵³

In his obeundis muneribus admissim observentur speciales leges iam latae vel edendae.

Caput IV

Administratio Patrimonii Apostolicae Sedis

123. Administratio Patrimonii Apostolicae Sedis, cui praeficitur Cardinalis Praeses, assistente Patrum Cardinalium Consilio, et adiutricem operam praestante Secretario, duplicem sectionem habet: ordinariam et extraordinariam.

124. § 1. **Sectio ordinaria** commissis muneribus administrandi fungitur, Delegato directe moderante.

§ 2. **Sectio extraordinaria**, altero Delegato moderante, munera obtinet a Summo Pontifice ipsi commissa, et suis regitur peculiaribus legibus.

Caput V

Apostolici Palatii Praefectura

125. Praefectura Palatii Apostolici, quam moderatur Praefectus, iuvante Regente praestit Palatio Apostolico, et Summo Pontifici adest, sive in ipso Palatio, sive quo ille se confert.

126. § 1. Eiusdem Praefecturae est admissio coram Summo Pontifice ordinare, et omnia apparare quae respiciunt sacras caeremonias pontificias extra partem stricte liturgicam, reservatis autem Vicario Generali Civitatis Vaticanae omnibus quae ad curam spiritualem spectant eorum qui in eadem Vaticana Civitate commorantur vel la-

cekamerling, zachowuje zadanie troski i zarzadzania dobrami oraz prawami doczesnymi Stolicy Apostolskiej w czasie gdy ta wakuje.⁵³

W wykonywaniu tych zadań winny być dokładnie przestrzegane specjalne przepisy czy to już wydane czy te, które będą wydane.

Rozdział IV

Administracja Państwa Watykańskiego

123. Administracja Państwa Watykańskiego, na czele którego stoi Kardynał Przewodniczący, mając do dyspozycji Radę złożoną z Kardynałów oraz do pomocy Sekretarza — posiada dwie sekcje: zwyczajną i nadzwyczajną.

124. § 1. **Sekcja zwyczajna** pod bezpośrednim kierownictwem Delegata, załatwia powierzone sobie sprawy administracyjne.

§ 2. **Sekcja nadzwyczajna**, kierowana przez innego Delegata, otrzymuje zadania zwierzone jej przez Papieża i rządzi się specjalnymi przepisami.

Rozdział V

Zarząd Domu Papieskiego

125. Zarząd Domu Papieskiego, którym kieruje Prefekt, wspierany przez Regensa, zarządza Domem Papieskim i służy do dyspozycji Papieża, czy to w samym Domu, czy tam, gdzie On się udaje.

126. § 1. Do tego Zarządu należy kierowanie adienjami u Papieża i przygotowywanie wszystkiego, co dotyczy ceremonii papieskich poza częścią ściśle liturgiczną, z zarezerwowaniem jednak Wikariuszowi Generalnemu Państwa Watykańskiego wszystkiego, co ma na uwadze troskę duchową o tych, którzy mieszkają lub pracują na teryto-

⁵³ Can. 262 C.I.C.

borant, concordi consilio cum iis quorum interest.

§ 2. Item ad Praefecturam pertinere necessaria vel opportuna disponere, quotiescumque Summus Pontifex e Palatio Apostolico in Urbem se confert; opem vero auxiliumque praestare Secretariae Status quoties Summus Pontifex ad peregrinationes apostolicas sese accingit.

127. Praefectura insuper cognoscit de priore loco attribuendo sive Patribus Cardinalibus sive Legatis quos Nationes ad Sanctam Sedem mittunt;⁵⁴ itemque coniunctim cum Secretaria Status, servat quae servanda sunt, cum ii, qui supremum tenent populorum principatum, vel excelsa dignitate praediti sunt, a Romano Pontifice sollemniter admittuntur coram.

128. Praelatus Palatii Apostolici Praefectus indiget confirmationem novi electi Summi Pontificis.

rium Państwa Watykańskiego — po uzgodnieniu z tymi, którzy są zainteresowani.

§ 2. Tak samo do omawianego Zarządu należy przygotowanie wszystkiego, co jest konieczne lub wskazane, ilekroć Papież udaje się z Siedziby Apostolskiej do Miasta; niesienie zaś pomocy Sekretariatowi Stanu, ilekroć Ojciec św. wybiera się z pielgrzymką Apostolską.

127. Zarząd rozstrzyga ponadto o przyznaniu pierwszego miejsca czy to Kardynałom czy Posłom, których różne Państwa posyłają do Stolicy Apostolskiej;⁵⁴ a także — łącznie z Sekretariatem Stanu — zachowuje to, co należy zachować gdy ci, którzy dzieżą najwyższą w państwie władzę lub piastują niezwykłą godność są przyjmowani przez Papieża.

128. Prałat, Prefekt Domu Papieskiego potrzebuje zatwierdzenia nowo wybranego Ojca św.

Rozdział VI

Caput VI

Generale Ecclesiae Rationarium

129. Ecclesiae Rationarium seu Officium Statisticae munus habet notitias colligendi et ordinatim componendi, quae necessariae vel utiles ad Ecclesiae statum melius dignoscendum et ad sacros Pastores adiuvandos videantur.

130. Officium, ut notitiae comparantur, opportunis datis normis curat ut in paroeciis, dioecesibus, regionibus, religiosorum institutis necnon in Dicasteriis Romanae Curiae, iisque indicata via et ratione, rationaria seu indices rite conficiantur, quae statis temporibus ad ipsam mittantur, ut coordinata summa earum omnium rerum fiat, quae ad vitam Ecclesiae respiciant.

Główny Urząd Statystyczny Kościoła

129. Urząd Statystyczny ma zadanie zbierania i porządkowania wiadomości, które wydają się konieczne lub pożyteczne dla lepszego poznania stanu Kościoła i dla dostarczenia pomocy Pasterzom.

130. Mając na uwadze właściwe zebranie wiadomości, Urząd, przez wydanie odpowiednich przepisów, troszczy się o to, ażeby, według wskazanej w nich drogi i sposobu sporządzano w parafiach, diecezjach, regionach, instytucjach zakonnych, jak również w Dykasteriach Kurii Rzymskiej w sposób prawidłowy statystyki, czyli wykazy, jakie winny być do niej (Kurii) wysłane w odpowiednich terminach — aby

⁵⁴ Can. 254 C.I.C.

131. Officium, facta comparando, indices generales exarat et iis quorum interest illustrat, ut accuratissime ostendatur momentum eorum quae observantur, causas indicando atque effectus inde nascentes.

powstał uporządkowany zbiór wszystkiego, co dotyczy życia Kościoła.

131. Urząd zestawiając zebrane dane, sporządza indeksy ogólne i naświetla zainteresowanym, aby z całą dokładnością ukazać ważność tego, co dostrzeżono, przez pokazanie przyczyn i skutków z tego powstających.

APPENDIX

I)

132. Reverenda **Fabrica S. Petri** curare perget ea quae ad Basilicam Principis Apostolorum, iuxta praescriptum Constitutionis *Sapientis Consilio*, diei 29 iunii 1908, et concorditer agens cum Capitulo eiusdem Basilicae.

133. Permanent in suo statu quo ante Bibliotheca Apostolica Vaticana, Archivum Secretum Vaticanum, Typographia et Libraria Vaticana, Officium Magistri largitionum Pont. Max. seu Elemosynaria Apostolica, Consilium pro instrumentis communicationis socialis, ceterique Coetus permanentes Pontificii, necnon Consilium ad exequendam Constitutionem Concilii Vaticani II de Sacra Liturgia, donec munus absolvat.

134. Quae autem respiciunt Pontificiam Domum suis regentur normis.

Secretariatus vero Brevium ad Principes et Secretariatus Epistolarum latinarum meneribus cuiusque propriis fungi pergant, donec aliter provideatur.

II)

135. Huic Constitutioni Apostolicae accedet Ordo servandus seu normae communes quibus disciplina et modus tractandi negotia in Dicasteriis Sanctae Sedis praestituitur, firma manente generali norma de qua in tit. I, cap. I, n. 12.

UZUPEŁNIENIE

I)

132. Uposażenie bazyliki św. Piotra troszczy się w dalszym ciągu o to, co jest związane z Bazyliką Księcia Apostołów, według przepisu Konstytucji „*Sapientis Consilio*” z dnia 29 czerwca 1908 r., działając w zgodności z Kapitułą tejże Bazyliki.

133. Zachowują swój dotychczasowy stan Apostolska Biblioteka Watykańska, Tajne Archiwum Watykańskie, Drukarnia i Księgarnia Watykańska, Urząd Jałmużnika Papieskiego czyli Papieskiej Akcji Miłosierdzia, Rada Społecznych Środków przekazywania myśli ludzkiej i inne stałe Organy Papieskie, jak również Rada Wykonawcza Konstytucji Soboru Watykańskiego II o sw. Liturgii, dopóki nie wypełni swego zadania.

134. W sprawach dotyczących bezpośrednio Domu Papieskiego należy zachować specjalne przepisy.

Natomiast Sekretariat brewiów dla Panujących i Listów łańskich w dalszym ciągu wykonuje swoje funkcje, dopóki inaczej nie będzie postanowione.

II)

135. Do tej Konstytucji dojdzie Regulamin, czyli normy ogólne, określające dyscyplinę i sposób załatwiania spraw w Dykasteriach Stolicy Apostolskiej z zachowaniem zasady ogólnej, o której mowa w tyt. I, rozdz. I, n. 12.

III)

136. In omnibus autem et sigulis recensitis Congregationibus, quemadmodum et in ceteris Dicasteriis, hoc in primis collemne sit, ut nihil grave et extraordinarium agatur, nisi a Moderatoribuseorundem Summo Pontifici fuerit ante significatum.

Insuper decisiones quaevis pontificia approbatione indigent; exceptis iis pro quibus Dicasteriorum Moderatoribus speciales facultates tributae sint, exceptisque sententiis tribunalis S.R. Rotae et Signaturae Apostolicae intra limites suae competentiae latis.

Decernentes praesentem Constitutionem Apostolicam firmam, validam et efficacem semper esse ac fore, suosque plenarios effectus sortiri atque obtinere a Kalendis Ianuariis anni MCLXVIII et illis ad quos spectat aut quomodolibet spectabit in omnibus et per omnia plenissime suffragari, contrariis quibusvis, etiam specialissima mentione dignis, non obstantibus.

Datum Romae, apud S. Petrum, die XV mensis Augusti, in Assumptione B.M.V., anno MCLXVII, Pontificatus Nostri quinto.

PAULUS PP. VI

III).

136. We wszystkich zaś wyliczonych Kongregacjach, to na pierwszym miejscu winno być przestrzeżone, aby nic poważnego i nadzwyczajnego nie było załatwiane bez uprzedniego przedstawienia przez ich Moderatorów Ojcu św.

Ponadto jakiegokolwiek decyzje wymagają papieskiego zatwierdzenia, z wyjątkiem tych spraw, dla których zostały udzielone specjalne władze Moderatorom Dykasteriów i z wyłączeniem wyroków sądowych Roty i Sygnatury Apostolskiej, wydanych w ramach ich kompetencji.

Zarządzamy, że niniejsza Konstytucja Apostolska zawsze jest i będzie prawomocna, ważna i skuteczna, a pełną moc uzyska i osiągnie od 1 stycznia 1968 roku, a dla wszystkich, których dotyczy lub w jakikolwiek sposób będzie dotyczyć stanie się w pełni pomocą, bez względu na jakiegokolwiek przeciwnie zarządzenia, choćby były godną specjalnej wzmianki.

Dan w Rzymie, u św. Piotra, dnia 15 sierpnia 1967 roku, w uroczystość Wniebowzięcia N.M.P., piątego Naszego Pontyfikatu.

PAWEŁ VI, PAP.

(c.d.n.)